

MŪSŲ GIRIOS

Žurnalas apie miškus ir miškininkus

2020 / rugsėjis

*Saugomos teritorijos
Europos šalių ir Lietuvos miškuose,
ūkininkaujami ir natūralūs miškai*

*Didžiausia plyno lauko
investicija Lietuvos istorijoje*

*Povilo Matulionio
vaikystės vaizdai*

*Vilkų skaičius
Lietuvoje yra didesnis*

VALTRA G serija

Naujos kartos traktoriai
Galia 105–135 AG

Patikima mašina
darbui miške

VALTRA

UAB „ROVALTRA“ – vienintelė Valtra Inc. atstovė Lietuvoje
Kalvarijų g. 125-602, LT-08221 Vilnius, tel. 8 5 2737000
El. paštas info@rovaltra.lt • www.rovaltra.lt

Kreipimasis į LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto narius

Lietuvos miškininkai turi galias miškininkystės vystymo tradicijas. Savo veikloje vadovaudamiesi ilgalaikiais moksliniais tyrimais, miškų auginimo ir tvarkymo modeliais bei nepriekaištinga monitoringo sistema pagrįstais miškų ūkio principais pasiekė, kad per pastaruosius 60 metų Lietuvoje šalies miškingumas išaugo vos ne 2 kartus (nuo 19,7 proc. 1948 m. iki 33,7 proc. šiuo metu), sukaupti medienos tūriai padidėjo 4 kartus (nuo 137 mln. m³ 1961 m. iki 547 mln. m³ 2018 m.), užtikrino ženklų miškų ūkio progresą.

Saugomos teritorijos užima 31 proc. Lietuvos miškų ploto. Europos komisija kelia tikslą siekti 30 proc. saugomų teritorijų ploto. Tai rodo, jog Lietuva turėtų gerinti saugomų teritorijų tinklo miškuose struktūrą, bet ne didinti jų plotus. Biologinė įvairovė išsaugota ne tik saugomose teritorijose. Ūkininkavimas III-IV grupės miškuose griežtai prisilaikant gamtosauginių reikalavimų taip pat duoda savo vaisius: daugiau kaip pusė Europos bendrijai svarbių buveinių buvo inventorizuotos III-IV grupės ūkiniuose Lietuvos miškuose.

Lietuvos miškininkų sąjunga įvertino LR Seimo nario T. Tomilino, V. Vingrienės, A. Nekrošiaus PASIŪLYMĄ dėl Miškų įstatymo Nr. I-671 1, 2, 3, 4, 7, 11, 15, 18 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 10(2) ir 15(1) straipsniais ir Įstatymo papildymo priedu įstatymo projekto Nr. XII-IP-4399, o taip pat LR Seimo narės A. Gedvilienės PASIŪLYMĄ dėl Miškų įstatymo Nr. I-671 1, 2, 3, 4, 7, 11, 15, 18 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 10(2) ir 15(1) straipsniais ir Įstatymo papildymo priedu įstatymo projekto Nr. XIII-IP-4399 bei Aplinkosaugos koalicijos raštą ir konstatuoja, kad darnios miškininkystės požiūriu pataisos parengtos neprofesionaliai, neturint mokslinio pagrindimo, neatlikus kaštų naudos analizės, siekiu tarnauti siauriems populistiniams ir priešrinkiminiams interesams.

Miškas – tai savotiškas metraštis, kuris fiksuoja žmogaus veiklą, kartais ir ne visai pagrįstą bei nepamatuotą. Beveik prieš 30 metų, žievėgraužio tipografo masinio išplitimo metu, draudimas laiku pašalinti kinivarpu užpultus medžius Lietuvos miškams kainavo 100 tūkst. ha bręstančių ir brandžių medynų netektį.

Pasiūlymai Miškų įstatymu didinti ūkinės veiklos ribojimus, atsisakyti ugdomųjų, sanitarinių, atvejinių, plynų kirtimų – tai gairės pereiti nuo savifinansuojančio, pelningo ūkio prie valstybės dotuojamo ūkio. Įvairiaamžių medynų formavimo sistema Lietuvos miškuose nėra bandyta, neturime ne tik tam tikslui sukurtų modelių, bet ir tinkamų sąlygų, nėra net minimalių šio ūkio užuomazgų, reikalingos patirties. Siūlymai keisti tinkamai subalansuotą ūkinę sistemą gamybinio masto eksperimentu yra labai pavojingi, ne tik sąnaudų padidėjimo, bet ir miškų būklės blogėjimo prasmėmis.

Prašome atkreipti dėmesį, kad pasiūlymai Miškų įstatymu didinti ūkinės veiklos ribojimus kasmet pareikalautų kelių šimtų milijonų eurų biudžeto lėšų išlaikyti ką tik sukurtą Valstybinę miškų urėdiją, jai iš mokios įmonės tampant nemokia ir kompensacijoms miško valdų savininkams. Ar yra žinoma, iš kokių lėšų tai bus daroma? Dėl turto naudojimo suvaržymų siūlomi pakeitimai tiesiogiai palies pusės, kiek daugiau nei 100 tūkst. privačių miškų savininkų turtą, todėl yra būtina išsiaiškinti pasiūlymų atitikimą šalies Konstitucijai.

Manome, kad ir Miškų įstatymo keitimo iniciatoriai, ir Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba, ir įstatymų leidėjai, įsiklausę į specialistų nuomonę, neturėtų įsiamžinti, kaip nepamatuoto radikalios miškininkystės kurso keitimo autoriai.

*Lietuvos miškininkų sąjungos prezidento vardu
prezidentas dr. Vidmantas Verbyla
2020-09-28*

4	Kronika
6	Aktualijos
6	Miškininkų sąskrydis Girionyse
7	Mokslo žinių diena VDU ŽŪA Miškų ir ekologijos fakultete
8	Valstybinių miškų urėdijoje
8	Visuomenei skirti nemokami edukaciniai renginiai
9	Miškininkystė
9	A. KULIEŠIS, A. KASPERAVIČIUS. Saugomos teritorijos Europos šalių ir Lietuvos miškuose, ūkininkaujami ir natūralūs miškai D. DANUSEVIČIUS, J. BUCHOVSKA, V. ŽULKUS. Kur slepiasi relikvinių 11 000 metų senumo Rytinės Baltijos jūros pakrantės paprastosios pušies populiacijų palikuonys B. GRIGALIŪNAITĖ, A. MATELIS, D. BUROKIENĖ. Reformatų skvero Vilniuje augalų fitosanitarinė būklė M. JANKAUSKAITĖ, T. PALAIMA. Miško kainos skaičiavimas
12	
14	
15	
18	Medienos pramonė
18	Didžiausia plyno lauko investicija Lietuvos istorijoje
21	Gamtosauga
21	Miško apsupti – apie miškininkystę saugomose teritorijose
22	Darbai saugomose teritorijose
24	Privatūs miškai
24	A. ADOMAITIENĖ. Išvyka į 2019 m. konkurso nugalėtojo miško valdą
26	Istorija ir dabartis
26	R. DELTUVAS. Povilo Matulionio vaikystės vaizdai
29	Miškininkystės kultūros paveldas Kuršių nerijoje
30	Išėję negrįžti
32	Medžioklė
32	L. BALČIAUSKAS, L. BALČIAUSKIENĖ, J. A. LITVAITIS, E. TIJUŠAS. Vilkų skaičius Lietuvoje yra didesnis

**Mielas skaitytojau,
jau galima žurnalą „Mūsų girios“
užsisakyti 2021 metams:**

- internetu www.musu-girios.lt;
- parašę žinutę el. paštu
rimondas.vasiliauskas@gmail.com;
- paskambinę tel. 8 687 10616;
- visuose Lietuvos pašto skyriuose.

Žurnalo indeksas – 5057,
indeksas prenumeruojant su nuolaida
(studentams, pensininkams, žmonėms su negalia) – 5058.

Žurnalo prenumeratos kaina
1 mėn. – 3,50 Eur, su nuolaida – 2,50 Eur.

LIETUVOS MIŠKININKŲ SAJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2020 m. rugsėjis Nr. 9 (869)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“

Adresas korespondencijai:

P. d. 604, Vilniaus 16-asis paštas,
Nemenčinės pl. 2, 10001 Vilnius
Mob. tel.: 8 687 10616, 8 687 10614

El. paštas:

rimondas.vasiliauskas@gmail.com

vaclovasmusugirios@gmail.com

www.musu-girios.lt

@musugirios

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A. s. LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

Mob. tel. 8 687 10616

El. paštas rimondas.vasiliauskas@gmail.com

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

Mob. tel. 8 687 10614

El. paštas vaclovasmusugirios@gmail.com

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 1000 egz.

Kaina 3,50 Eur

Kaina su nuolaida 2,50 Eur

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor-in-chief R. Vasiliauskas

PO Box 604, 16th Vilnius Post Office,

LT-10001 Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius ar jų

dalį perspausdinti galima tik gavus raštišką

redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.

Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

■ LR Švietimo, mokslo ir sporto ministras A. Monkevičius **rugpjūčio 26 d.** patvirtino **dr. Gintarą Brazauską** 5 metų kadencijai eiti LAMMC direktoriaus pareigas. Dr. G. Brazauskas pristatė LAMMC veiklos plano projektą 2020–2025 metams.

■ Valstybinės miškų tarnybos direktoriumi 5 metų kadencijai **rugsėjo 18 d.** paskirtas **Karolis Mickevičius**, nuo 2019 m. lapkričio 19 d. laikinai vadovavęs šiai tarnybai. Priminsime, kad iš Alytaus kilęs 35 metų Karolis Mickevičius Lietuvos žemės ūkio universitete yra įgijęs miško ekonomikos magistro, o Švedijos žemės ūkio universitete – miško politikos magistro laipsnį. Valstybinėje miškų tarnyboje jis dirba nuo 2012 metų.

■ Asvejos regioninio parko direktorijai nuo **rugsėjo 24 d.** pradėjo vadovauti **Adrija Gasiliauskienė**. Pastaruoju metu ji vadovavo Žemės ūkio ministerijos Žuvininkystės skyriui, dirbo Lietuvos žuvininkystės atašė nuolatinėje atstovybėje Europos Sąjungoje.

Baigusi Lietuvos edukologijos universitete biologijos bakalauro studijas, ji Vilniaus universitete įgijo ekologijos ir aplinkotyros krypties magistro laipsnį. Tvarkant apie 12 tūkst. ha užimantį Asvejos regioninio parką, saugant gamtos ir kultūros paveldo vertybes, naujoji vadovė tikisi pasinaudoti ES fondų ir kitų programų teikiama finansine parama.

■ Aukštadvario regioninio parko direktorijai pradėjo vadovauti miškininkas, biologas, gamtos mokslų daktaras, profesorius **Remigijus Noreika**. Jis 1986 m. baigė Kauno A. Kvedaro miškų technikumą, vėliau Vilniaus pedagoginiame institute įgijo biologijos mokytojo specialybę, 1992 m. Sankt Peterburge apgynė biologijos mokslų kandidato disertaciją, 1993 m. suteiktas gamtos mokslų daktaro laipsnis, 2008 m. Lietuvos edukologijos universitete – profesoriaus pedagoginis vardas. Čia pastaruoju metu vadovavo Biologijos ir chemijos katedrai.

Naujasis vadovas ketina pritraukti rajono savivaldą, švietimo įstaigas, vietos bendruomenę, kad jos aktyviau prisidėtų puoselėjant unikalias parko kraštovaizdžio, kultūros bei gamtines vertybes.

■ Lietuvos zoologijos sodo direktorės pareigas nuo **rugsėjo 28 d.** eina LSMU doktorantė **Gintarė Stankevičė**, laimėjusi Aplinkos ministerijos skelbtą konkursą. Pastaruoju metu ji dirbo Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Gyvūnų mokslų fakultete jaunesniąja mokslo darbuotoja. LSMU įgijo gyvulininkystės technologijų magistro laipsnį. Naujosios direktorės laukia sudėtinga užduotis – esminė Lietuvos zoologijos sodo rekonstrukcija. Statybos, naujų voljerų įrengimo darbai prasidės 2021 m. pradžioje, o juos baigti planuojama 2023 m. viduryje. Pasibaigus statyboms, bus apželdinama teritorija, užpildomi didžiuliai akvaterariumai, į naujus namus atvežama ir juose įkurdinama naujų rūšių gyvūnų. Lietuvos zoologijos sodo infrastruktūros atnaujinimo projekto, finansuojamo ES lėšomis, vertė – 18,3 mln. eurų.

Rugpjūčio 25-26 d. Kaune, viešbutyje „BEST WESTERN Santaka“ surengtas LIFE „OrgBalt“ projekto „Klimato kaitos švelninimo potencialo demonstravimas maisto medžiagomis turtinguose organiniuose dirvožemiuose Baltijos šalyse ir Suomijoje“ pasitarimas „Parengtų protokolų pristatymas įsteigtuose etaloniniuose bareliuose Lietuvoje“. Jame dalyvavo ir pranešimus skaitė projekto atstovai iš Suomijos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos. Įvadinį pranešimą „Projekto esama situacija Lietuvoje“ skaitė LAMMC Miškų instituto mokslininkė Dovilė Čiuldienė, apie antžeminės biomasės produkciją pranešimą padarė nacionalinis projekto koordinatorius dr. Kęstutis Armolaitis.

Rugpjūčio 26 d. šio pasitarimo dalyviai apsilankė VMU Dubravos regioninio padalinio teritorijoje įsteigtuose nusausinto eglyno, nusausinto pasėlio, juodalksnyno, daugiamėčių žolynų etaloniniuose bareliuose bei Amalvos palios nusausinto beržyno, juodalksnyno, daugiamėčių žolynų bareliuose.

Rugpjūčio 26 d. Vyriausybė pritarė Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos siūlymui Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centrą pertvarkyti iš biudžetinės į viešąją įstaigą. Teigiama, kad toks teisinio statuso pakeitimas leis efektyviau vykdyti valstybei, visuomenei ir verslui svarbius fundamentinius bei taikomuosius

mokslinius tyrimus ir panaudoti jų rezultatus aukštesnės pridėtinės vertės ūkiui vystyti.

Nuo šių metų **rugsėjo 1 d.** Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centre pradedami vykdyti ES fondų investicijų lėšomis finansuojami 5 podoktorantūros stažuotčių projektai, tarp jų – „Medžių epigenetinė ir genetinė variacija, ekogenetinis plastiškumas ir adaptacijos galimybės klimato kaitos sąlygomis“ (vadovas dr. Alfas Pliūra, stažuotoja dr. Valda Gudynaitė-Franckevičienė) ir „Juodalksnio adaptacinio potencialo pokyčiai klimato kaitos sąlygomis: genetinis monitoringas natūralaus paplitimo arealo pakraščiuose“ (vadovas Filippas A. Aravanopoulos, stažuotoja dr. Rita Verbylaitė). Šie projektai vyks 2020–2022 metais.

Rugsėjo 8-9 d. vyko LAMMC Mokslo tarybos rinkimai. Į naujos sudėties tarybą išrinkti šie Miškų instituto atstovai: dr. Marius Aleinikovas, dr. (HP) Alfas Pliūra, dr. Povilas Žemaitis bei mokslo tikslų įgyvendinimu suinteresuotų įstaigų atstovas – Aplinkos ministerijos Miškų politikos grupės vadovas dr. Nerijus Kupstaitis. Mokslo tarybos pirmininku išrinktas prof. habil. dr. Zenonas Dabkevičius, kuris pavaduotojais pasirinko dr. Giedrę Samuoliene ir dr. Povilą Žemaitį, sekretore – dr. Audronę Mankevičienę. LAMMC Mokslo tarybą sudaro 15 narių, kurių kadencija – 5 metai.

Mokslo taryba nustato pagrindines mokslinės veiklos kryptis, svarsto LAMMC veiklos planą, metines ataskaitas, nustato mokslo darbuotojų ir kitų tyrėjų kvalifikacinius reikalavimus, jų atestacijos ir konkursų pareigoms užimti organizavimo tvarką, taip pat tvirtina dokumentus, susijusius su moksline veikla, atlieka kitas LAMMC įstatuose numatytas funkcijas.

Rugsėjo 9 d. Valstybinių miškų urėdijos profesinių sąjungų Jungtinės atstovybės iniciatyva vyko susitikimas su VMU administracija dėl papildomo užmokesčio darbuotojams už padidintą darbų apimtį.

Rugsėjo 17 d. netoli Druskininkų, Mašnyčios kaime surengta paroda-seminaras „Miškininkystė saugomose teritorijose“, kurioje diskutuota apie esamus ir būsimus iššūkius įgyvendinant EK biologinės įvairovės strategiją saugomose teritorijose, ar reikia tobulinti Lietuvos miškų skirstymą į miškų grupes, kaip ūkininkauti ES svarbos

miškų buveinėse, kokią techniką racionaliausia naudoti tvarkant saugomų teritorijų miškus ir kitais su minėta tematika susijusiais klausimais (*plačiau – 21 p.*).

Rugsėjo 17 d. Panemunių RP direkcija kvietė gamtos mylėtojus apsilankyti Šakių rajone, Novaraisčio valstybiniame ornitologiniame draustinyje ir stebėti skrydžiui čia besibūriuojančias pilkąsias gerves.

Rugsėjo 18 d. Druskininkų savivaldybės Latežerio kaime vyko LMSA organizuota konferencija „Išmoktos gyvenimo pamokos tvarkant ir prižiūrint nuosavus miškus: patirties sklaida įgyvendinant KPP programą miškininkystėje“. Išvykoje susipažinta su 2019 m. privačios miško valdos konkurso nugalėtoju Juozo Aleškevičiaus miškininkavimo patirtimi, diskutuota apie ūkininkavimo kaimiškose vietovėse vystant alternatyvias žemės ūkio veiklos galimybes ir problemas, pasinaudojimą teikiama ES finansine parama. Miško valdos savininką Juozą Aleškevičių ir jo šeimą pasveikino LMSA pirmininkas dr. Algis Gaizutis, išvykoje dalyvavę europarlamentaras Juozas Olekas, LR Seimo narys, miškininkas Kęstutis Bacvinka ir kiti. Miško valdos įvertinimui įamžinti įteikta simbolinė ažuolo lenta su atitinkamu įrašu (*plačiau – 24 p.*).

Rugsėjo 21 d. Valstybinių miškų urėdijoje veikiančių profesinių sąjungų jungtinės atstovybės įgaliota atstovė Diana Raitelaitienė ir VMU direktorius Valdas Kaubė pasirašė VMU kolektyvinės sutarties priedą, kuriuo pakeisti arba papildyti kai kurie kolektyvinės sutarties punktai, suteikiantys daugiau finansinių naudų darbuotojams.

Pagal šį susitarimą darbuotojams už pirmas dvi sirgimo dienas bus mokama 100 proc. vidutinio darbuotojo užmokesčio, nežiūrint kiek kartų per metus jis sirgs. Praplėstas šeimos narių sąrašas, kurie turi teisę gauti 4 MMA dydžio laidojimo išmoką mirus VMU darbuotojui. Taip pat sutarta, kad jei VMU dirba abu vaiko susilaukę tėvai, išmoka gimus vaikui skiriama abiem tėvams, o darbuotojams, kurių kraujyje profilaktinio tyrimo metu nustatyti Laimo ligos antikūniai, ir tolesnis tyrimas dėl Laimo ligos bus apmokamas VMU lėšomis. Supaprastinta ir profesinių sąjungų nariams dviejų dienų skyrimo profsąjunginei veiklai skyrimo tvarka. Kasmet darbuotojo – profesinės sąjungos nario prašymu, patvirtinus profesinės sąjun-

gos pirmininkui, bus suteikiamos 2 darbo dienos, už kurias darbuotojui mokamas jo vidutinis darbo užmokestis, veiklai, susijusiai su naryste profesinėje sąjungoje.

Dėl šių kolektyvinės sutarties pakeitimų buvo sutarta dar gegužės 13 d. vykusių konsultacijų metu. Susitarimo įteisinimas užsitęsė užtrukus formuluočių derinimui. Priimti Kolektyvinės sutarties pakeitimai įsigalioja nuo pasirašymo dienos, galioja visiems VMU darbuotojams ir galios iki naujos kolektyvinės sutarties pasirašymo dienos.

Rugsėjo 22 d. surengta nuotoliniu būdu konferencija „Negyvos medienos svarba miestuose“, kurioje dalyvavo medžių senolių valdytojai, tyrinėtojai ir visi, kuriems rūpi išsaugoti šiuos medžius.

Rugsėjo 26 d. Girionyse, prie Kauno marių Lietuvos miškininkų sąjungos vadovybė surengė miškininkų sąskrydį, kuriame aptartas sąjungos siekių įgyvendinimas, problemos, jų sprendimas (*plačiau – 6 p.*).

■ VMU regioniniai padaliniai jau sutvarkė kovo viduryje siautusios audros „Laura“ nusiaubtus miškus, kuriuose susidarė daugiau kaip 205 tūkst. m³ išverstų, išlaužytų medynų didesniame nei 2,5 tūkst. ha plote.

Daugiausia vėjalaužių ir vėjavartų medienos apskaičiuota Rokiškio regioniniame padalinyje – 21,7 tūkst. m³, Telsių, Kretingos, Tauragės RP – per 17 tūkst. m³.

Miškininkams tvarkyti audros nuniokotus medynus apsunkino tai, jog daugiausia vėjavartų ir vėjalaužių buvo sunkiai prieinamos, drėgnose vietose, tuo metu paskelbtas karantinas dėl koronaviruso pandemijos. Dalis iškirstų plotų bus apsodinti šį rudenį, o pavasarį tikimasi medynų atkūrimą pabaigti.

■ Aplinkos apsaugos departamentas tauriųjų elnių ir briedžių apsaugai stiprinti intensyviausiu jų rujos metu pradėjo akciją „Medžioklė“, kuri vyks iki spalio 15 d.

■ Siūloma per vilkų medžioklės 2020–2021 m. sezoną, kuris prasidės spalio 15 d., leisti sumedžioti 175 vilkus. Šį limitą patvirtinančio aplinkos ministro įsakymo projektas pateiktas derinti suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei.

■ **Priminimas medžiotojams:** Žuvinto biosferos rezervate negalima medžioti vandens ir pelkių paukščių.

Miškininkų sąskrydis Girionyse

Lietuvos miškininkų sąjunga š. m. rugsėjo 26 dieną Girionyse, vaizdingoje Kauno marių pakrantėje organizavo Miškininkų sąskrydį. Negausiai susirinkusius LMS narius ir jų svečius gamta išties pamalonino šio šeštadienio popietę. Graži aplinka, vaiskus, saulėtas ir šiltas oras džiugino bei kėlė visų susirinkusiųjų nuotaiką.

Pagal nusistovėjusią tradiciją sąskrydis pradėtas miškininkų himnu tapusia lietuvių liaudies daina „Žemėj Lietuvos ažuolai žaliuos“. Pritariant muzikantams, jį atliko šventėje dalyvavę dabartiniai ir buvę miškų sistemos darbuotojai, mokslininkai, studentai, Girionių bendruomenės nariai.

Lietuvos miškininkų sąjungos prezidentas Vidmantas Verbyla pasveikino susirinkusius su praėjusia, bet dar tebesitęsiančia Miškininko diena, palinkėjo stiprybės, geros kloties asmeniniame gyvenime, aukštų pasiekimų profesinėje veikloje, kvietė pamiršti nuoskaudas, piktumus ir šioje sueigoje – darnioje, draugiškoje aplinkoje pabendrauti, pasidalinti patirtimi ir prisiminimais.

Prezidentas V. Verbyla paminėjo, kad atgimusi LMS suformavo sekcijas, į kurias gana aktyviai jungiasi miškininkai pagal savo pomėgi ir mėgstamą veiklą. Jis apgailestavo, kad vangiai formuojasi skyriai, kad į

Miškininkų sąjungą daugiausia stoja vyresnės kartos žmonės. Ypač liūdna ir apmaudu, jog jaunesniojo amžiaus miškininkai nenoriai jungiasi į šią organizaciją.

LMS, kaip miškininkus vienijanti nepolitinė organizacija, artėjant LR Seimo rinkimams, kreipėsi į politines partijas su klausimais susijusiais su miškais ir miškininkais. Būdamas atsakinga ir atvira, LMS jaučia pareigą skelbti įvairių šalies politinių jėgų atsakymus ir mintis, kaip turėtų būti prižiūrimi miškai. Tai miškininkams padėtų geriau įvertinti politines partijas rinkimų metu. Deja, LMS gavo tik 5 partijų atsakymus...

LMS prezidentas apgailestavo, jog Lietuvos miškininko, profesoriaus, pedagogo, šalies miškininkystės mokslo pradininko, politinio veikėjo, Lietuvai pagražinti draugijos įkūrėjo Povilo Matulionio memorialinis muziejus jo gimtajame mieste Kupiškyje uždarytas. Muziejuje kaupiti įvairūs eksponatai, susiję su P. Matulionio gyvenimu, darbu ir visuomenine veikla laikinai saugomi Kupiškio Povilo Matulionio progimnazijoje. Džiugina tai, kad Kupiškio meras pažadėjo muziejų atgaivinti ir įrengti šioje mokymo įstaigoje. Atsirado ir kitų minčių – muziejus galėtų būti perkeltas į VDU ŽŪA, kurioje profesorius P. Matulionis daugiau kaip keturis metus buvo šios aukštosios mokyklos rektoriumi ir Miškotvarkos katedros vedėju (Dotnuvoje). Tuomet jam buvo pavestas labai sunkus darbas kurti, organizuoti šią naują antrąją aukštąją mokyklą Lietuvoje.

Taip pat svarstoma galimybė muziejų įrengti ir miškininkų Mekoje – Girionyse.

Baigdamas kalbą V. Verbyla palinkėjo visai miškininkų bendruomenei susitelkimo, susiklausymo ir vienybės.

Seimo narys, miškininkas Kęstutis Bacvinka sveikino su praėjusia Miškininko diena, linkėjo sveikatos, stiprybės bei gero pasibuvimo šioje sueigoje.

Valstybinių miškų urėdijos direktorius Valdas Kaubrė pasidžiaugė, kad gražų, saulėtą šeštadienį miškininkų bendruomenė turi galimybę gamtos apsuptyje padiskutuoti rūpimais klausimais, pasidalinti džiaugsmais, prisiminimais. Jis pabrėžė, kad šis suejimas yra geras startas mūsų ateities bendrystei.

LMS Prezidiumo narys, akademikas, prof. Stasys Karazija linkėjo aktyviau įsijungti į Sąjungos veiklą, vylėsi, kad šis susibūrimas bus geru impulsu suformuoti skyrius.

Laikiniai einantis VMU Dubravos regioninio padalinio vadovo pareigas, Kauno r. savivaldybės tarybos narys Justinas Urbanavičius pastebėjo, kad simboliška, jog sąskrydis vyksta Girionyse. Tai didelis postūmis telkiant miškininkų bendruomenę. Jis linkėjo santarvės ir stiprybės, tęsiant pradėtus darbus.

Po iškilmingos dalies vyko Vaišvydavos ansamblio „Garšvė“ ir KMAIK liaudiškos muzikos kapelos „Laumena“ koncertas.

MG inf.

Mokslo žinių diena VDU ŽŪA Miškų ir ekologijos fakultete

Šiomet VDU tapo antru universitetu šalyje pagal kviečiamų studijuoti skaičių. Per pagrindinį priėmimą sutartis su universitetu pasirašė 1296 stojantieji.

Rugsėjo pirmąją Vytauto Didžiojo universitete mokslo metų pradžios šventė surengta VDU Botanikos sode, Aukštojoje Fredoje. Čia vyko tradicinė pirmakursių priesaika, išklausti VDU rektoriaus Juozo Augučio, LR Seimo pirmininko Viktoro Pranckiečio bei studentų atstovybės prezidento Pauliaus Vaitiekiaus sveikinimai universiteto bendruomenei. Šventinį koncertą padovanojo VDU Muzikos akademijos atlikėjai. Po renginio buvo galima pasivaikščioti po

Botanikos sodą, pasigrožėti Aukštosios Fredos dvaro parku, apsilankyti didžiausioje Lietuvos oranžerijoje. Vėliau mokslo metų pradžios šventė persikėlė į fakultetus.

Miškų ir ekologijos fakulteto pirmakursius pasveikino ir turiningu studijų palinkėjo dekanas prof. dr. Edmundas Bartkevičius. Institutų direktoriai supažindino pirmakursius su institutų veikla ir dėstytojais, prodekanė dr. Aida Stiklienė – su studijų VDU tvarka, kuri gerokai skiriasi nuo kitų universitetų.

Šiomet į MEF priimti 15 miškininkystės ir 19 taikomosios ekologijos studijų programų bakalaurai. Tai dvigubai geresnis rezultatas palyginus su 2019 m., kuomet į taikomosios ekologijos programą nebuvo priimta nei vieno studento. Miškų ir ekologijos fakulteto studentų gretas papildė ir 19 miškininkystės magistrantų (8 nuolatinėse ir 11 išštesinėse studijose), 7 laukinių gyvūnų išteklių ir jų valdymo bei 9 taikomosios ekologijos magist-

rantai). Taigi, Miškų ir ekologijos fakultetas pasipildė 69 studentais.

Džiugu, kad 18 kolegijų absolventų pareiškė norą studijuoti papildomosiose studijose, kurias baigus jie pratęs studijas magistrantūroje.

Mokslo metų pradžios šventė tradiciškai baigėsi ažuoliuko pasodinimu. Taip jau susiformavo ažuolų giraitė, prie kurios noriai renkasi ją pasodinę absolventai.

VDU ŽŪA MEF inf.

Visuomenei skirti nemokami edukaciniai renginiai

Nors profesinė Miškininko diena kasmet švenčiama rugsėjo trečiąjį šeštadienį, kuris šiemet buvo 19-ąją dieną, Valstybinių miškų urėdija visą rugsėjo mėnesį kvietė regioniniuose padaliniuose visuomenę drauge pažymėti Miškininko dieną, pagerbti šią profesiją organizuotuose nemokamuose edukaciniuose renginiuose, išvykose į miškus.

Kartu su VMU miškininkais vietos gyventojai ir visi norintieji galėjo dalyvauti pažintiniuose pėsčiųjų žygiuose po įdomesnius miškus, saugomas teritorijas,

pasiklausyti elnių baubimo miške, varžytis orientacinėse varžybose ar edukacinėse programose, prisidėti prie ilgametės stumbriukų krikštynų tradicijos Panevėžio RP Pašilių stumbryne.

Užsiregistravus į renginius nurodytu laiku, regioniniuose padaliniuose veiklą koordinavo registracijoje nurodyti kontaktiniai asmenys. Žinoma, kad džiaugtis gamta būtų saugu ir malonu visiems, renginių dalyvių dėl plintančio koronaviruso buvo prašoma laikytis socialinio 1 m

atstumo, dėvėti apsaugines veido kaukes, dezinfekuoti rankas.

Kadangi rugsėjis yra elnių rujos metas, pasiklausyti jų patinų išpūdingo baubimo vakarais gamtos mylėtojus Dubravos RP miškininkai kvietė Padauguvos girininkijoje Padauguvėlės miške, Joniškio RP – Skaistgirio girininkijos miškuose, Prienų RP – Purnios šile, Jurbarko RP – Kalvelių girininkijos miškuose, Ukmergės RP – Šešuolių girioje. Šakių RP miškininkai kvietė į Novaraistį pasiklausyti išskirsti susibūrusių pilkųjų gervių klykavimų. Biržiečiai, mažeikičiai, kuršėniškiai, ignaliniečiai, rokiškėnai, šalčiniečiai organizavo pažintinius pėsčiųjų žygius į įdomesnius miškus, saugomas teritorijas, paežeres.

Kretingiškiečiai surengė autoturą aplink jų regioninį padalinį. Radviliškio, Varėnos RP miškininkai parengė edukacines miškininkystės programas, raseiniškiai stovyklavietėje prie Gauštvinio ežero diskutavo apie saugomas teritorijas, šilutiškiai surengė žuvinės virimo, trakiškiai – orientavimosi miške varžytuves.

Tauragės RP Šilinės girininkijos gamtos pažintiniame take vyko šeimų varžytuvės. Norintys galėjo lankytis Telsių RP „Žvėrinčiuje“, Panevėžio RP Pašilių stumbryne, Druskininkuose „Girios aide“ ar Anykščių RP Troškūnų girininkijos miško muziejuje ir arboretume.

Miškininkai pradėjo želdinių saugojimą nuo žvėrių

Pasigrožėjus elnių baubimu, kitais žvėrimis, rudeniška gamta, Valstybinių miškų urėdijos miškininkai ruošiasi atsakingam darbui – želdinių apsaugojimui nuo gyvūnų daromos žalos. Pažeidžiamus jaunos medelius nuo elninių žvėrių bei šernų pažeidimų teps repelentais ir saugos individualiomis apsaugos priemonėmis bei tvoromis.

„Kiekvienais metais miškuose pasodiname apie 30 mln. medelių. Kad jie užaugtų sveiku medynu, turime apsaugoti nuo laukinių žvėrių sužalojimų. Kasmet repelentais aptepama ir kitomis priemonėmis apsaugoma daugiau nei 19 tūkst. ha, tvoromis aptveriami apie 7 tūkst. ha miško želdinių“, – sako Valstybinių miškų urėdijos vadovas Valdas Kaubė.

Rugsėjo pabaiga ir spalio mėnuo – palankiausias metas miškuose esančius medelius aptepti repelentais, kadangi medžių ūglių augimas jau yra pasibaigęs, o oro sąlygos dar tinkamos šioms darbams.

Parengta pagal VMU inf.

Rumunija. Apuseni gamtos parke

šalyse miškai yra svarbiausias elementas saugant kalnuotų regionų gyvenvietes, kelius, elektros tiekimo linijas, kitas komunikacijos priemones nuo riedulių, sniego lavinų, nuošliaužų, griūčių.

Lietuvos miškai pagal biologinei įvairovei palaikyti ir gausinti skirti, o taip pat apsauginių miškų plotus labai artimi Europos miškų vidutiniams bei kaimyninių šalių atitinkamų miškų plotams. Atsižvelgiant į tai, jog Lietuva nėra nei pietinių Europos regionų, nei kalnų šalis, o tik pasižymi vidutiniu miškingumu ir išsiskiria aukšto našumo miškais, palyginti su kitų Europos šalių miškais, Lietuvos saugomų teritorijų plotas miškuose yra visiškai adekvatus atitinkamam Europos šalių vidurkiui.

Kodėl Lietuvos nacionalinių ir regioninių parkų miškuose yra vykdomi kirtimai?

Valstybiniai parkai Lietuvoje buvo steigiami prisilaikant kompleksinio teritorijos naudojimo koncepcijos. Pagal ją buvo numatyta išlaikyti esamą ūkinį režimą tiek agrarinėse, tiek ir miškų teritorijose. Parkų steigimo metu tai atitiko ir šalies ekonominę situaciją. Nustatant apsaugos režimą, šių parkų teritorijose buvo atliekamas zonavimas. Buvo skiriamos rezervatinės teritorijos, biologinei įvairovei ar kitoms gamtinėms, kultūrinėms, istorinėms vertybėms išsaugoti skirtos teritorijos, draustiniai, rekreacinės teritorijos, o taip pat ir ūkinės, įvairaus ūkininkavimo intensyvumo zonos. Dabar pamiršus saugomų teritorijų formavimo pradžią dedamasi praregėjus, lyg tai miškininkai ar miškų savininkai būtų kažką apiplėšę. Darnaus ūkio sąlygomis tarpusavyje turėtų derėti visos – socialinės, gamtosauginės-ekologinės ir ekonominės miškų funkcijos.

Be abejonės, keičiantis aplinkybėms, sąlygoms negalima į pokyčius visiškai nereaguoti. Bet ūkininkavimo sąlygų keitimas turi būti civilizuotas, įvertinant visus dėl to kylančius praradimus bei gaunamas naudas. Ir nesvarbu, ar tai daroma privačiame, ar valstybiniame miške – už praradimus teks mokėti visiems šalies piliečiams. Pirmu atveju, privataus miško savininkui, antru – negautomis valstybės biudžeto pajamomis už valstybės turto panaudojimą. Neturėtume valstybės turto laikyti kaip niekieno.

Į klausimą, kiek kainuoja ūkininkavimo ribojimai, pabandysime atsakyti analizuodami situaciją su EB svarbos natūralių buveinių steigimu. Iki šiol nėra atsakyta į klausimus, kokie galutinai ūkinės veiklos apribojimai bus taikomi inventorizuotose EB svarbiose natūraliose miško buveinėse (toliau – buveinės).

Kyla klausimas ir dėl buveinių miškuose natūralumo. Natūraliems miškams Europoje yra priskiriami miškai, nesutrikdyti žmogaus ūkinės veiklos. Pagal 2015 m. Europos miškų apskaitą natūralūs miškai Europoje sudarė apie 3 proc. viso miškų ploto, pagrindė buvo centrinės ir rytų Europos šalys. Vakarų Europos šalyse, kaip ir Lietuvos miškuose, natūralių miškų išlikę tik pėdsakai. Lietuvoje beveik išimtinai turime pusiau natūralius, savaime atsikūrusius ar žmogaus atkurtus, įveistus miškus. Natūralaus miškų vystymosi galime tikėtis po šimto kito metų, kai netrikdomi žmogaus veiklos natūraliai formuosis prieš keletą dešimtmečių įsteigti rezervatiniai miškai. Taigi, jei neturime natūralių miškų, kaip galėjo atsirasti „natūralios buveinės“ juose? Ko siekia „natūralių buveinių“ atradėjai, galima tik spėlioti.

Šalies miškuose šiuo metu yra inventorizuota apie 60 tūkst. buveinių 260 tūkst. ha miško žemės plote, didžioji jų dalis – 63 proc.

yra valstybinės reikšmės miškuose, 30 proc. – privačiuose ir 7 proc. – miškuose, skirtuose nuosavybės teisėms atkurti. Beveik pusė visų buveinių inventorizuota pušynuose, kita didžiausia dalis tenka eglynams, beržynams ir juodalksnynams. Pagrindinė visų buveinių dalis – 147,2 tūkst. ha (apie 57 proc. nuo visų buveinių ploto) inventorizuota IV grupės intensyviai ūkininkaujamuose (ūkiniuose) ir 64,4 tūkst. ha – II grupės, ekosistemų apsaugos miškuose. Pagrįstai keliamas klausimas, kodėl II grupės miškuose, kuriuose ūkininkavimas yra ekstensyvus, buveinės inventorizuotos tik 26 proc. šios miškų grupės ploto ir tik 62 proc. I miškų grupės, rezervatiniuose miškuose su visišku ūkinės veiklos draudimu? Ar tai ne patvirtinimas, jog buveinėms reikalingus medynų rodiklius galima pasiekti ir normaliai, laikantis visų aplinkosauginių reikalavimų, ūkininkaujamuose miškuose ir tokiai būklei išlaikyti tikslinga tęsti ūkinę veiklą. Šią mintį patvirtina ir atrinktų buveinių medynų rodiklių palyginimas su visos šalies medynų rodikliais. Tiek visi, tiek brandūs buveinėmis inventorizuoti medynai yra gerokai vyresni už visus šalies medynus. Taip pat didesni už vidutinius yra buveinėmis inventorizuotų medynų skalsumai, tūriai. Didesnio produktyvumo medynai savaime neatsiranda, jie suformuojami tikslingos ūkinės veiklos rezultate. Kyla daug abejonų, kai vietoje išbandyto, praktikoje patikrinto ekologinio miškininkavimo, buveinių kokybei pagerinti yra siūlomi kirtimai (biologinės įvairovės) su tikslu sukurti įvairiaamžius vertikalios struktūros medynus, be aiškiaus šių kirtimų turinio (medžių rūšis, amžius, kartinimas, intensyvumas). Neturint mūsų miškuose buko, kėnio, geriausiu atveju trijų kartų (vietoj klasikinių keturių) medynai gali susiformuoti dėl nepavykusios ūkinės veiklos, pavyzdžiui iš drebulės, eglės ir ąžuolo senmedžių. Bet ar tai turėtų būti siekiamybė?

Pagrindai dabartiniams miškams buvo dedami prieš 60–120 metų, šiandien kuriame atities miškus, kurie bus naudojami po 60–120 metų. Kyla klausimas, kas imsis atsakomybę ūkininkauti plačiu mastu praktikoje nepatvirtintais ir neapbruotais metodais?

Ūkinės veiklos ribojimai miške nėra nekaltas dalykas. Ūkinės veiklos ribojimai sąlygoja ekonominius, socialinius, klimato kaitos švelninimo ir kitokius praradimus. Daugiametė ūkininkavimo patirtis šalies miškuose rodo, jog vidutiniškai kasmet galima išauginti (atmetus neišvengiamus

miško auginimo nuostolius), priklausomai nuo augavietės sąlygų po 5–7 m³/ha stiebų medienos. Ekonominiai paradimai dėl miško kirtimų draudimo ar ribojimo inventorizuotose buveinėse susideda iš negautos medienos vertės nenukirsto miško kainomis, valstybės negautų mokesčių ir privataus miško savininkams reikalingų išmokėti kompensacijų. Metiniai paradimai dėl miško naudojimo uždraudimo EB svarbos miško buveinėse gali siekti dešimtis milijonų eurų negautų pajamų, o radikaliausio scenarijaus atveju (visiško kirtimų uždraudimo atveju visame inventorizuotų buveinių plote) net iki 85 mln. eurų. Negaunant pajamų iš miškininkystės veiklos, valstybė taip pat kasmet negautų apie 1/3 pajamų dalies mokesčių pavidale. Be to privatiems miško savininkams už nustatytus veiklos apribojimus tektų mokėti kompensacijas.

Sumažėjus miško ruošos, tuo pačiu ir miškininkystės veiklos apimtims, mažėtų ir darbuotojų, dirbančių šioje sferoje, skaičius. Mažėtų ne tik pastovių darbuotojų dirbančių miško ruošoje ir miškų ūkio veikloje skaičius, bet ir sezoninių darbuotojų poreikis miško sodinimui, želdinių priežiūrai ir medelynų darbams. Sumažėjus medienos tiekimui iš miškų, sumažės medienos pramonės gamybos apimtys. Įvertinus santykį tarp darbuotojų, dirbančių miškininkystės srityje ir medienos pramonėje skaičiaus, bendras darbuotojų skaičius gali sumažėti 2,5–3,5 tūkst. darbo vietų.

Ryškus medienos naudojimo sumažinimas sutrikdytų ir anglies kaupimo medyje ir medienos produktuose lūkesčius. Valstybinės miškų tarnybos duomenimis, neūkininkaujamoose, artimuose gamtinės brandos amžiui medynuose yra pasiekama pusiausias tarp iškrentančių iš medyno medžių tūrio ir negyvos medienos medyje tūrio pokyčių, t. y. medynas anglies kaupimo požiūriu dirba tuščia eiga. Tokia pat išvada padaryta Vokietijos mokslininkų. Apibendrinę eilės tyrimų rezultatus, jie nustatė, jog neūkininkaujamų miškų indėlis klimato kaitos švelninimui yra 30–40 proc. mažesnis, palyginus su ūkininkaujamais miškais (Klein et al. 2013). Nepagrįstai mažindami medienos, kaip atsinaujinančio išteklius, naudojimą, toltume nuo žaliosios ekonomikos pagrindinių principų, kaip svarbiausių stabilizuojant bei švelninat klimato kaitos pokyčius.

Pagrindinis žaliosios ekonomikos principas – keisti iškastines žaliavas į atsikuriančias,

mažinti energetines sąnaudas, tenkančias vienam vartojamo gaminio vienetui. Mediena yra gamtinių procesų (Saulės energijos ir atmosferoje esančio anglies dioksido sintezės) rezultatas, neribotoje apimtyje atsinaujinanti žaliava. Vienu metu galime turėti neribotai atsikuriančią žaliavą ir pakeisti daug energijos vartojimo reikmenų gamybai reikalaujančias iškastines žaliavas (metalus, gelžbetonį, naftą). Tokiu būdu mediena klimato kaitos švelninimui pasitarnauja 2 kartus: pirmą kartą tiesiogiai kaupdama atmosferoje esančią anglį, antrą kartą, pakeisdama iškastines žaliavas bei sumažindama jų perdirbimui į vartojimo produktus reikalingas energetines sąnaudas. Ūkinės veiklos ribojimų atveju ženklūs miškų ištekliai liktų nepanaudoti, paliekant medieną natūraliam suirimui. Palikus medyną natūraliam netrikdomam formavimuisi, iš beirstancios medienos atsipalaidavusią ir į atmosferą patekusią anglį turėtų kompensuoti kitų sektorių (pramonės, transporto, energetikos, žemės ūkio, atliekų tvarkymo) papildomai sumažintos anglies dvideginio emisijos, pareikalaujančios ženklių papildomų sąnaudų.

Siūlomi neracionalūs, nepatikrinti praktikoje medynų formavimo bei medienos naudojimo būdai didintų miškininkavimo ir miško ruošos kaštus. Toks ūkininkavimas pastoviai susidurtų su ekonomiais sunkumais, pareikalaujančiais dotacijų ir kompensacijų. Padidėjus medienos auginimo ir ruošos sąnaudoms, mažėtų šalyje pagaminamos medienos konkurencingumas rinkoje. Du penktadalius (saugomos teritorijos +

buveinės) Lietuvos miškų auginant ekstenzyviai, mažėtų jų atsparumas ir stabilumas: medynai būtų lengviau pažeidžiami vėjo, taptų ligų ir kenkėjų židiniai, lemsiančiais ir aplinkinių medynų būklę.

Siūlomas sprendimas. Siekiant racionaliai išspręsti buveinių tvarkymą, svarbiausias uždavinys būtų kuo greičiau nustatyti įvairių tipų buveinių medynams reikalingus pasiekti bei išlaikyti amžiaus bėgyje parametrus bei sukurti inventorizuotose buveinėse esančių medynų tolesnio auginimo modelius, nustatyti medynų auginimo trukmę, jų raidą, apyvartą. Tokie modeliai, įvertinus buveinės išskyrimo tikslus ir jiems pasiekti reikalingus medyno parametrus bei atsizvelgus į dabartinę medyno būseną, jo amžių, augavietę, turėtų padėti parinkti tolesnio ūkininkavimo medyne scenarijų, reikalingas sąnaudas tokiam scenarijui realizuoti. Tai turėtų tapti gairėmis, planuojant miškotvarkos projekte miškininkavimo priemones artimiausiam laikotarpiui bei įvertinant praradimus ilgalaikėje – medyno pilnos apyvartos perspektyvoje. Būtina taip pat steigti patikimą monitoringą tiek buveinėse esančių medynų, tiek jose saugomų rūšių reikalingiems parametrų stebėti.

Suprantama, jog tokių modelių sukūrimui reikalingi ne vieni tyrimo metai, todėl pradėję būtinas paieškas, toliau turėtume vadovautis esama patirtimi, užtikrinusia pakankamai gerus miškų našumo bei biologinės įvairovės išlaikymo per pastaruosius dešimtmečius rezultatus.

Atželia audrų suniokotas medynas

Kur slepiasi reliktinių 11000 metų senumo rytinės Baltijos jūros pakrantės paprastosios pušies populiacijų palikuonys?

Akad. DARIUS DANUSEVIČIUS, dr. JURATA BUCHOVSKA, Vytauto Didžiojo universitetas

Akad. VLADAS ŽULKUS, Klaipėdos universitetas

Klaipėdos universiteto archeologai, vadovaujami prof. Vlado Žulkaus, Baltijos jūroje, apie 12 km nuo Juodkrantės kranto, aptiko pušies medžių stiebus ir kelmus (1 pav.). Anglies izotopo irimo datavimo metodu nustatyta, kad šie jūroje rasti pušies medžiai augo apie 9000 metų pr. Kr. Todėl tikėtina, kad rasti medžiai yra vieni pirmųjų paprastosios pušies (*Pinus sylvestris* L.) poledynmetinės migracijos genofondo atstovų, genetiškai artimi pirmosioms į rytinį Baltijos jūros ir pietų Skandinavijos regioną išplitusioms paprastosios pušies populiacijoms ir miško genetikams prilygstantys dinosauro atradimui! Šis tyrimas – tai puikus tarpdisciplininis kelių universitetų archeologų ir genetikų bendradarbiavimo pavyzdys.

Tyrėjams buvo įdomu sužinoti, kokia įvairovė pasižymi šis istorinių–reliktinių pušų–dinosauro genofondas, kokie jų giminytės ryšiai, šeimų dydžiai, poravimosi dėsningumai ir, svarbiausia, kurios dabartinės Lietuvos paprastosios pušies populiacijos labiausiai išlaikė šį senąjį genofondą (2-4 pav.)? Ar dabartinės Juodkrantės sengirės pušys išsaugojo senųjų pušų genofondą?

Pavykus ištirti šias genetines sąsajas su dabartinėmis paprastosios pušies populiacijomis, nereikėtų nieko atkūrinių kaip fantastiniame trileryje „Jūros periodo parkas“ – turėtume gyvus senovinių pušų giminaičius. Šios idėjos pradėjo sukurti VDU ŽŪA Miškų ir Ekologijos fakulteto Miško medžių genetikos tyrėjų grupės vadovas prof. Darius Danusevičius galvoje.

Mūsų grupė yra sukaupusi nemažą patirtį medžių evoliucinės genetikos ir medžių genetikos įvairovės praturtinimo tyrimuose DNR lygmenyje. Esame ištyrę Lietuvos ir užsienio šalių paprastosios

5 pav. Prof. D. Danusevičius, dokt. R. Kembrytė ir dr. J. Buchovska ties Čepkelių pelke, kur toluomoje matyti sala su išsiskiriančiais paprastosios pušies morfotipais

pušies populiacijas pagal DNR žymenis, sukūrėme plačią jų kilmės DNR duomenų bazę, pagal kurią galima nustatyti rastos pušies medienos kilmės regioną. DNR žymenis, ypač genominiai mikrosatelitai, yra galingas genetines sąsajas identifikuojantis įrankis DNR lygmenyje. Po diskusijų su Klaipėdos universiteto kolegomis buvo suformuluotos tyrimų idėjos – ištirti jūroje rastų pušų poledynmetinės kilmės šaltinius ir sąsajas su dabartinėmis paprastosios pušies populiacijomis. Tai labai svarbūs tyrimai evoliucinės genetikos specialistams, siekiant ištirti, kaip plito ir kaip genetiškai skiriasi mūsų miško medžių genofondas, identifiukuoti genetiškai vertingas populiacijas.

Jūrinės pušies DNR išskyrimo iš medienos pagal specialiai tam mūsų adaptuotus DNR išskyrimo protokolus. Registravome DNR koncentraciją, PGR fragmentų aukščius, kiekvienam pavyzdžiui atlikome po 5 pakartojimus, kiekvieną individą analizavome atskiroje PGR reakcijoje specialioje nuo aplinkos gerai izoliuotoje PGR kameroje ir izoliuotoje patalpoje, kurioje nėra atliekami genetiniai tyrimai. PGR kartu leidome tuščius mėginius, kad testuoti amplifikuotų fragmentų patikimumą ir į duomenų analizę paėmėm tik patikimus alelius (amplifikacijos stiprumas reikšmingai didesnis nei atsitiktinis, sukeltas foninių amplikonų) ir tik pakartojimais patvirtinus alelius. Kad ištirtume netoli Juodkrantės jūroje rastų pušų genetinį panašumą su dabartiniu metu augančiomis pušies populiacijomis pagal DNR žymenis, panaudojome Bajeso genetinio priskyrimo algoritmą specialioje genitinių tyrimų programoje GeneClass2

1 pav. Baltijos jūros dugne rastas pušies medžio kelmas (V. Žulkaus nuotrauka). Šiaitykite daugiau: <https://www.delfi.lt/mokslas/mokslas/archeologas-lietuvos-praeiti-bando-isnarplioti-nerdamas-po-vandeniu-baltijos-juros-dugne-slypi-salies-paslaptys.d?id=81980399>

2 pav. Žievės morfotipu išsiskiriančios paprastosios pušys kerpinėje augavietėje Marcinkonių paprastosios pušies genetiniame draustinyje

3 pav. Kairėje – savitu žievės morfotipu pasižyminčios ilgaamžės Pūnios Nemuno kilmės populiacijų paprastosios pušys (200–300 metų). Dešinėje – kitokios „vėžio kiuto“ žievės formos paprastosios pušys Juodkrantės sengirėje (apie 200–300 metų).

(Rannala and Mountain 1997). Genetinio priskyrimo tikimybės testuotos 10 000 Monte Karlo randomizacijų pagal Paetkau et al. (2004) algoritmą. Atlikome dviejų jūroje rastų paprastosios pušies individų RF_IB_OK2A ir RF_IB_OK2B genetinio priskyrimo dabartinėms Lietuvos populiacijoms analizę. Palyginimui pagal DNR ištyrėme Lietuvos 25 paprastosios pušies populiacijas po 25–50 medžių iš kiekvienos populiacijos. Iš viso ištirti 657 medžiai (1 lent., 2–4 pav.). Tais pačiais DNR žymenimis genotipavome aukščiau minėtus du jūroje rastus paprastosios pušies individus. Priskyrimo tyrimui naudojome genominius mikrosatelitų DNR žymenis. Lokusų skaičius – 10.

Papildomai testavome hipotezę, kad pirmųjų holoceno pušies populiacijų genofondas galėjo didesne apimtimi išlikti mažiau ūkinei veiklai patraukliose augavietėse, pavyzdžiui, pelkėse ar būti sukauptas savituose, ūkine prasme menkaverčiuose morfotipuose – kreivi, daugiastiebiai, bet gyvybingi medžiai, kurių morfotipinis ypatumas nėra lemtas

pažeidimų ar ligų (6 pav.). Mūsų neseniai atlikti tyrimai parodė, kad pelkėse formuojasi savitas paprastosios pušies genofondas dėl silpnos ūkinės veiklos ir fenologinių skirtumų. Iš viso genotipavome 53 tokius daugiastiebius medžius ir 50 šalia augančių tiesių vienastiebių morfotipų Dzūkijos NP teritorijoje.

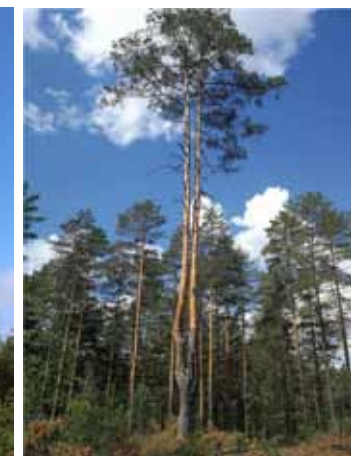
Jūroje rastų pušų sąsajoms su pelkėse augančių pušų genofondu testuoti genotipavome po 50 pelkėje augančių paprastosios pušies medžių ir 50 netoliese nuo atitinkamos pelkės augančių normalaus drėkinimo augavietėje pušies individų trejose Lietuvos pelkėse: Čepkelių (Pietų Lietuva), Bargailių (Centrinė Lietuva) ir Kamanų (Šiaurinė Lietuva).

Be to, Čepkelių pelkėje esančioje saloje aptikome savitus pušies morfotipus, todėl atrinkome DNR žymenų tyrimui ir genotipavome 25 Čepkelių salos paprastosios pušies individus.

(tęsinys kitame numeryje)

Populiacija	Long.	Lat.	Medžių skaičius	Jūrinės pušies individo RFIB2OKA priskyrimo tikimybė
ANCI	23.66721	54.08405	19	0.472
AZVI	26.03584	55.46754	20	0.191
BARG	23.45353	55.49002	47	0.104
BRAZ	23.43601	54.76620	50	0.425
CIAP	24.45519	54.02410	50	0.494
DARB	21.42073	56.01161	17	0.276
GEGU	24.51172	55.80243	20	0.279
JUOD	21.11488	55.52645	19	0.239
KAMA	22.58897	56.27021	50	0.372
LABA	25.85967	55.19655	21	0.081
MIKE	25.18647	55.67154	20	0.490
MOCI	22.23994	55.10132	4	0.054
NORK	21.53281	55.44790	3	0.001
PAGE	21.90091	55.14596	20	0.281
PLUN	21.67079	56.01509	20	0.274
PUNI	24.07702	54.53224	19	0.553
SALA	26.21100	55.82984	20	0.513
SVEK	21.44141	55.51897	20	0.187
TRAK	24.83398	54.55192	19	0.046
TRYS	22.60041	55.99533	19	0.059
VAIS	24.10089	54.82318	20	0.116
VARN	22.49134	55.71269	21	0.161
VEIS	23.84428	54.07806	20	0.698
VIES	22.41296	55.08369	3	0.001

1 lentelė. Genetiniam priskyrimui naudotų Lietuvos paprastosios pušies populiacijų kilmės vietos ir medžių skaičius

4 pav. Kairėje – savitos Žemaitijai „egležievio“ morfotipo paprastosios pušys Plungės girininkijoje. Dešinėje – Veisiejų Ančios genetinio draustinio p. pušis yra viena iš genetiškai stipriausiai susijusių su jūroje rastomis pušimis.

6 pav. Daugiastiebiai paprastosios pušies morfotipai Dzūkijos miškuose tirti tam, kad testuotume hipotezę, jog pirmųjų holoceno pušies populiacijų genofondas galėjo didesne apimtimi išlikti mažiau ūkinei veiklai patraukliose augavietėse, pvz. pelkėse ar būti sukauptas savituose, menkaverčiuose morfotipuose (kreivi, daugiastiebiai, bet gyvybingi medžiai).

Reformatų skvero Vilniuje augalų fitosanitarinė būklė

Dr. BANGA GRIGALIŪNAITĖ, dr. ANTANAS MATELIS, dr. DAIVA BUROKIENĖ,
Gamtos tyrimų centro Botanikos institutas, Augalų patologijos laboratorija

Rekonstruojamas Reformatų skveras yra Vilniaus miesto centre prie Pylimo gatvės, prieš Evangelikų reformatų bažnyčią, pastatytą 1830–1835 metais. Buvusių evangelikų reformatų kapinių vietoje sovietmečiu įkurtas skveras yra istorinis-kultūrinis paveldas.

Nuo XVI a. dabartinio skvero vietoje kūrėsi evangelikų reformatų bendruomenė, įveisti vienuolynų sodai bei miestiečių daržai. 1983 m. vykdant skvero pertvarką, iškasti gilūs grioviai takams, įrengti betoniniai laiptai. Taip buvo visiškai suniokotos 500 metų senumo evangelikų kapinės, baroko stiliaus koplytėlės antžeminė dalis.

2013 m. vasarį, organizuojant konkursą naujai skvero rekonstrukcijai, iškirta daug sveikų liepų. Pasak vykdytojų, kad būtų atvertos erdvės. Po vilniečių kritikos miesto savivaldybė pažadėjo, kad rekonstrukcijos projektą pakoreguos – bus iškirta mažiau medžių negu suplanuota.

Archeologai, 2018–2019 m. skvere kasinėdami 480 m² žemės plotą, atrado senosios bažnyčios pamatus. Medžių kamienai skendo sukastos žemės kalnuose. Kadangi turi būti atkurtas lygus reljefas, buvo šalinami betoniniai laiptai. Atsivėrė šalia laiptų augusių medžių pažeistos šaknys. Pagal Želdynų ir želdinių apsaugos taisykles medžių kamienai nuo mechaninių sužalojimų buvo apdengti lentelėmis, bet jų šaknys taip ir liko neužpiltos žemėmis.

Reformatų skvere šiuo metu yra išlikę 264 medžiai, jų amžius iki 50 metų. Medžių įvairovė nėra gausi: vyrauja mažalapė liepa, paprastasis klevas, kaštonas, ąžuolas, uosis, baltažiedė robinija, europinis maumedis, Makio ieva, paprastasis juodauogis šėivamedis, prie bažnyčios auga paprastasis uosis, ąžuolas, klevas, bukas, dyglialapė mahonija, lanksva.

Skvero fitosanitarinei būklei gerinti buvo iškirtos kaukazinės slyvos, kuriose plito slyvinė kempinė (*Phellinus tuberculosus*), ant gluosnio žilvičio – valgomoji geltonpintė (*Laetiporus sulphureus*). Pastebėta, kad purpurinė plutpintė (*Chondrostereum purpureum*) per 2 metus nudžiovino beržą, augantį skvero priegoje.

Ekstremalioje aplinkoje atsidūrusiems medžiams pavojingi įvairių grybinių ligų sukėlėjai, pažeidžiantys lapus. Jie labiau išplito šių metų antroje vasaros pusėje, o birželio pradžioje pastebėti amarai ir kaštoninė keršoji kandelė. Paminėtini pavojingiausi.

Suodligė – *Metacapnodium* genčių grybai. Liepų lapai padengti apnašu, primenančiu suodžius. Misdami augalų išskiriamomis

Reformatų skveras 2018 m. prieš rekonstrukciją

medžiagomis, šie grybai plinta lapo paviršiumi, sudaro ploną, lengvai nuplaunamą apnašų sluoksnį. Šių grybų išplitimą skatina amarai, kurių ekskrementais minta ir grybai.

Rudmargė. Liepinė pasalora (*Mycosphaerella millegrana*). Grybas liepų lapus išmargina apskritai kampuotomis, tamsiai rudomis apjuostomis dėmėmis ir šviesėjančiais viduriais. Stipriau pažeisti lapai ir žiedai visiškai nuruduoja ir nudžiūsta.

Miltligė. Kaštoninė uncinulė (*Erysiphe flexuosa*). Kaštonų lapų daugiausiai viršutinėje pusėje matomas baltas grybo apnašas. Vasarą grybas plinta konidijomis, žiemoja vaisiakūniuose (kleistoteciuose), nukritusiuose lapuose, pumpuruose.

Miltligė. ąžuolinis pelenis (*Erysiphe alphitoides*) vystosi ant paprastojo ąžuolo lapų. **Raugerškėnis pelenis** (*Erysiphe berberidis*) – ant dyglialapės mahonijos, **Tulasnio uncinulė** (*Sawadaea tulasnei*) – ant paprastojo klevo lapų.

Kaštoninė filostikta (*Phyllosticta pawiaae*). Ant kaštonų lapų matomos rudos dėmės, vėliau jos susilieja, riečiasi lapalakščio kraštas į viršų. Rudose dėmėse matyti vaisiakūnių (piknidžių), kuriuose formuojasi sporos. Grybas plinta visą vasarą. Pažeisti, susisukę, džiūstantys lapai trupa, ne laiku nukrenta. Grybas žiemoja pažeistuose lapuose.

Skvere 2013 m. žiemą iškirsti sveiki medžiai

Kirtimui pažymėti medžiai 2018 m.

Rekonstrukcijos darbai 2020 m. (pažymėtas nukirsti ir jaunas uosis)

Lentelėmis apsaugoti, bet žemėmis apipilti medžiai (2020 m. rugpjūtis)

Žvynuotoji skylėtbudė (*Polyporus septosporus*) pastebėta skvero prieigoje ant uosialapio klevo. Auga ir ant kitų gyvų ir negyvų lapuočių kamienų, kelmų, medienos centre sukelia baltąjį puvinį.

Purpurinė plutpintenė (*Chondrostereum purpureum*) pastebima ant karpotojo beržo kamieno. Vaisiakūniai išsiplėtę dažniausiai su statmenai atsiknojusiais nuo substrato kraštais, sudaro nedideles arba vidutinio dydžio, plonas, čerpiškai išsidėsčiusias kepurėles. Išdžiūvę vaisiakūniai būna kieti, vasarą yra pilki, o rudenį ir žiemą – violetiniai. Sukelia baltąjį medienos puvinį.

Kaštoninė keršoji kandelė (*Cameraria ochridella*) puola kaštonų lapus nuo balandžio pabaigos iki rugsėjo. Lietuvoje pastebėta daugiau vasarinė generacija. Išsirite drugiai laikosi ant kaštono kamienų, lapų.

Liepų lapų juodligė

Liepų lapų rudmargė

Po rekonstrukcijos nuo medžių bus nuimamos apsauginės lentelės, tačiau kyla abejonių, ar jos tinkamai apsaugojo skvero medžius, nebuvo sužalotas šaknų kaklelis, kamienas. Per susidariusias žaizdas lengvai patenka įvairūs patogeniniai mikroorganizmai. Kiekvieno medžio džiūstančių šakų genėjimas, lajos pakėlimas ar dekoratyvus formavimas turi būti atliekamas specialisto arboristo, o ne rangovų samdyto darbininko rankomis.

Būtina išsaugoti skvere augančius sveikus uosius. Prieš daug dešimtmečių prie Reformatų bažnyčios buvo pasodinta keletas uosių. Vienas brandaus amžiaus, bet sveikas uosis buvo nukirstas anksčiau. Dabar pažymėtas nukirtimui 4 m nuo pastato augantis sveikas uosis. Jo vešli laja pastato neužstoja ir apdailos darbams netrukdo. Kažkodėl pas-

merktas išskirtimui ir skvero pradžioje prie tako augantis jaunas, perspektyvus uosiuokas. Uosiai dėl patogeninio grybo *Hymenoscyphus fraxineus* pažeidimų tapo nykstančia rūšimi ir mūsų šalyje. Todėl lengva ranka šiuos medžius kirsti nederėtų.

Medžiams senbuviams reikėtų sudaryti palankias sąlygas toliau augti, gerinti jų sanitarinę aplinką. Reikėtų pašalinti išdžiūvusį beržą skvero prieigoje, kad purpurinė plutpintenė neplatintų sporų; taip pat gatvėje prie bažnyčios nuo sausros išdžiūvusias liepas, kuriose plinta paprastoji alksniabudė.

Skvero rekonstrukcijai galioja nuostatai, 1982 m. patvirtinti Florencijos chartijoje, kurių būtina laikytis. Ar atnaujintas istorinis-kultūrinis skveras (sodas) bus vilniečių poilsio traukos objektas, ateityje priklausys ir nuo specialistų, prižiūrinių augalus.

Kaštonų miltligė

Kaštoninė keršoji kandelė

Kaštoninė filostikta

Klevų miltligė

Mahonijų miltligė

Nukirstos uosio šakny

Purpurinė plutpintenė ant nudžiūvusio beržo

Išdžiūvę neteisingai nugenėti klevai (prie bažnyčios)

Būtina išsaugoti prie bažnyčios augantį uosį

Miško kainos skaičiavimas

Po 2020 metų priimtų įstatymų, varžančių miško plotus, specialistai teigia, jog investuoti į miškus naudingiau nei pirkti butą nuomai, o ir šiuo metu miškų kainos ypač palankios atsiperkančiai investicijai. Kad ilgalaikėje perspektyvoje miškas teiktų naudą, pradedančiajam investuotojui reikia žinoti ne tik pagrindinius dalykus, bet ir nesuklysti, apskaičiuojant miško vertę.

Svarbiausi dalykai vertinant mišką

Pats aktualiausias klausimas perkančiam mišką – kaip jį įvertinti? Neturintis patirties žmogus daro klaidą ir bando vertinti savo mišką pagal vietą, kurioje miškas yra, taip pat pagal kitų miškų kainas, matomas įvairiuose skelbimuose. Taip miško objektyviai neįvertinsite!

Svarbiausias dalykas vertinant mišką yra duomenys. Kuo daugiau ir kuo tikslesnių jų turėsime, tuo geriau galėsime mišką ir įvertinti. Miško pardavimo specialistams patys reikalingiausi duomenys:

- taksoraštis;
- informacija apie į valdą patenkančių taksacinių sklypų plotus;
- miško grupė.

Visą šią informaciją galima gauti iš Registrų centro ir Valstybinės miškų tarnybos (VMT). Registrų centro bei VMT duomenis galima gauti ir elektroniniu būdu per savitarnos sistemas. Visgi, šie duomenys nėra labai tikslūs, todėl prieš priimant sprendimą į perkamą sklypą reikėtų nusiųsti miškotvarkos specialistą gyvai miško apžiūrai.

Iš ko susideda miško vertė?

Turėdami duomenis ir atlikdami turto (miško) vertinimą miško pardavimo specialistai gali nustatyti tik vertę, o ne kainą. Kodėl? Kainą nustato rinka ir ji gali skirtis nuo pardavimo specialistų nustatytos vertės, priklausomai koku būdu turtas yra įsigijamas.

Miško vertė susideda iš brandžių medynų vertės, nebrandžių medynų vertės ir miško žemės vertės. Toks skaičiavimas yra pats racionaliausias ir paprasčiausias.

Skaičiuodami brandžių medynų vertę pirmiausiai nustatome, kuriuose taksaciniuose sklypuose vyraujanti medžių rūšis yra pasiekusi brandą. Pavyzdžiui, IV grupės miškuose ąžuolas brandą pasiekia 121 metų, pušis, maumedis, uosis, klevas – 101, eglė – 71, beržas ir juodalksnis – 61, drebulė – 51, baltalksnis – 31 metų amžiaus.

Formulė:

Miško vertė = kiekvienos medžių rūšies tūris (ha) x taksacinio sklypo plotas (ha) x kietmetrio medienos kaina EUR x likvidinio tūrio daugiklis, (x – daugybos ženklas).

Likvidinis tūris – tikrasis medienos tūris be kirtimo atliekų, kuris gali būti panaudotas ir nelieka kirtavietėse.

1 lentelėje pateiktos likvidinio tūrio daugikliai. Kad būtų paprasčiau skaičiuoti, galite kainas sumažinti apie 15 proc. ir nereikės atlikti papildomo matematinio veiksmo skaičiuojant likvidinį tūrį.

2 lentelė

Kv.Nr	Skil.Nr.	Plotas, ha	I ardas				II ardas					Kilmė	Miško augavietė/ tipas	Bonitetas
			Rūšinė sudėtis arba miško žemės naudmena	Amžius, m	Aukštis, m	Skersmuo (1,3 m aukštyje), cm	Skalsumas	Stiebu tūris, m ³ /ha	Amžius, m	Rūšinė sudėtis	Skalsumas			
572	24	4,2	7B 3D U A V	83	27,25	28,6	0,8	318	78	10E	0,17	52	Lcp	1A

O čia pateikiama kietmetrio medienos kaina euraiš skirtingai pagal medžių rūšį.

Taip pat, iš VMT gavę taksoraštį (2 lentelė) sužinome miško grupę. Sujungiamo duomenis ir jau galima pradėti miško vertės skaičiavimą.

Miško vertės skaičiavimas

Pvz.: Skaičiuosime 24 taksaciniame sklype augančių medynų vertę. Beržų tūris hektare 222,6, drebulių – 95,4.

Pradedame apskaičiuodami brandžių medynų vertę:

$$222,6 \times 4,2 \times 25 \times 0,82 = 19165,86 \text{ EUR}$$

$$95,4 \times 4,2 \times 10 \times 0,85 = 3405,78 \text{ EUR}$$

Bendra brandžių medynų vertė – 22571,64 EUR.

Vėliau skaičiuojame nebrandžių medynų kainą:

Ne vėliau nei per 10 metų kertamus medynus skaičiuojame taip pat kaip ir brandžius, tik už kiekvienus laukimo metus atimame po 5 proc. nuo vertės. Pvz.: 95 metų pušynas, brandų mišką skaičiuotume po 30 EUR/m³, dabar skaičiuojame po 22,50 EUR/m³.

Medynus, kurie subręsta po daugiau nei 10 metų, skaičiuojame po 3-10 EUR/m³ priklausomai nuo sudėties. Spygliuočiai ir kietieji lapuočiai ~10 EUR/m³, minkštieji lapuočiai 5-7 EUR/m³, menkaverčiai minkštieji lapuočiai ~3 EUR/m³.

Miško žemės vertė ilgą laiką buvo apie 500 EUR/ha. Visgi, šiuo metu potencialiausi kirtaviečių pirkėjai yra pasitraukę iš rinkos, tad žemės vertė dabar yra labiau teorinė. Grioviai, pelkės, žemė po elektros perdavimo linijomis nėra skaičiuojami. Beje, jei sklypą po kirtimų reikia želdinti, miško žemės vertė minusinė (atsodinimas kainuoja apie 1000 EUR/ha).

Svarbu! Šiuose skaičiavimuose neatsižvelgta į augaviečių drėgnumą ir derlingumą, bonitetus, kertamo medyno amžių ir dar daug kitų dalykų, su kuriais susipažinsite vėliau.

Monika JANKAUSKAITĖ
Tomas PALAIMA

1 lentelė

	Ąžuolas	Pušis	Eglė	Beržas	Juodalksnis	Drebulė	Baltalksnis	Uosis	Klevas	Kiti
Likvidinio tūrio daugiklis	0,83	0,86	0,85	0,82	0,81	0,85	0,86	0,82	0,82	0,82

MIŠKO AUKCIONAS

Jūsų miškas vertas daugiau nei manot!

Aukcione didžiausia kaina
už hektarą siekė net **15095 €!**

Nemokama konsultacija: +370 660 98000

www.miskoaukcionas.lt

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonais 8 340 60054, 8 687 51927, el. paštu info@likmere.lt

Dideliais kiekiais
SUPERKAME BERŽO RAŠTUS
nuo 16 cm skersmens

LIKMERĖ

Didžiausia plyno lauko investicija Lietuvos istorijoje

Atidaryta VMG medienos drožlių plokščių gamykla

Šių metų rugsėjo 4 d. Akmenės laisvojoje ekonominėje zonoje „VAKARŲ MEDIENOS GRUPĖ“ (VMG) oficialiai atidarė vieną didžiausių Europoje medienos drožlių plokščių gamyklą, į kurią investuota 146 mln. eurų. Didžioji dalis iš 140 gamykloje sukurtų naujų darbo vietų skirtos automatizuotų staklių operatoriams. Į vienos aukštą pridėtinę vertę turinčios darbo vietos sukūrimą vidutiniškai investuota apie 1 mln. eurų. Metiniai gamyklos pajėgumai sieks 600 tūkst. kubinių metrų medienos drožlių plokštės ir vėliau dar didės, o vienas darbuotojas per metus turėtų pagaminti produkcijos už 800 tūkst. eurų. Oficialioje atidarymo ceremonijoje dalyvavo LR Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis, Akmenės rajono meras Vitalijus Mitrofanovas, Telšių vyskupas Algirdas Jurevičius, VMG grupės vienintelis akcininkas Sigitas Paulauskas, Seimo nariai, įmonės darbuotojai, partneriai, žiniasklaidos atstovai.

Iškilmingo gamyklos atidarymo metu VMG grupės vienintelis akcininkas Sigitas Paulauskas dėkojo visiems, kurie prisidėjo prie šio projekto įgyvendinimo: šalies Vyriausybei ir asmeniškai premjerui S. Skverneliui,

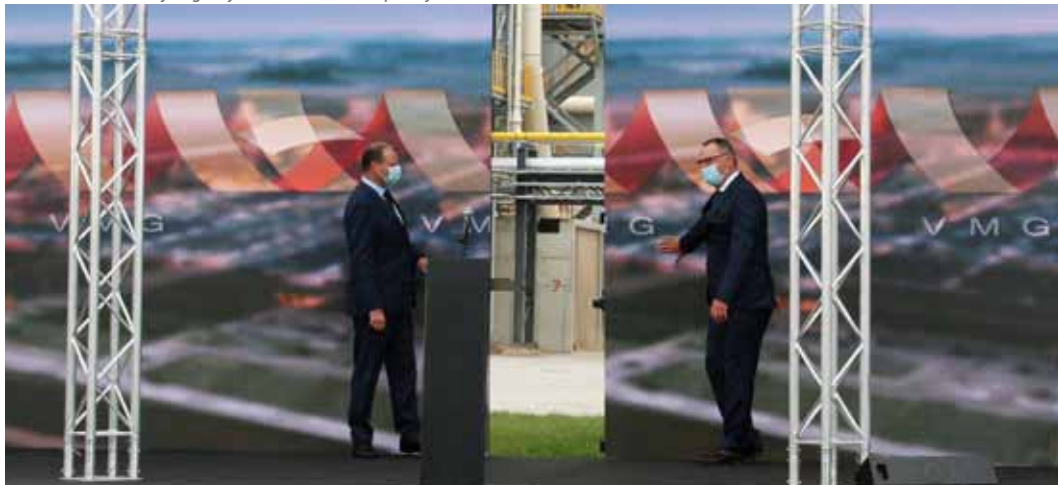
Akmenės rajono merui V. Mitrofanovui ir jo komandai, bankams, privatiems investuotojams, projektuotojams, statybininkams, partneriams, įmonės darbuotojams, visiems, kas palaikė ir tikėjo šia drąsia idėja.

Kaip teigė S. Paulauskas, naujosios gamyklos produkcija ne tik užtikrins visus Lietuvos medienos ir baldų pramonės poreikius, bet ir atvers naujas galimybes statybų, konstrukcinės medienos ir kitiems verslo sektoriams.

Gamyklos šventinimo akimirka

Simbolines naujos gamyklos duris atveria premjeras S. Skvernelis ir vienintelis VMG akcininkas S. Paulauskas

riams. „Projekto kuriama vertė šalies pramonei ir ekonomikai buvo vienas esminių kriterijų, paskatinęs mus pasirinkti šią investicijų kryptį. Gamykloje įdiegtos inovacijos, tvarūs poveikio aplinkai sprendimai, aukštos pridėtinės vertės darbo vietos leidžia mums pristatyti išskirtinį pramonės objektą, kuris kuria naudą regionui ir skatina Lietuvos lyderystę Europoje“, – sakė VMG grupės savininkas.

S. Paulauskas informavo, jog šalia jau veikiančios gamyklos pradėtos antrosios – korpusinių baldų gamyklos statybos, į kurią numatoma investuoti apie 60 mln. eurų. Jo teigimu, planuojama, kad ji darbą pradės po metų.

Gamyklos atidaryme dalyvavęs premjeras Saulius Skvernelis teigė, kad VMG grupės įgyvendintas projektas yra svarbus ne tik regionui, bet ir visai šaliai.

„Akmenė prieš keletą metų buvo įvardijama kaip miręs kraštas, kad žmonių nėra, darbo nėra. Ši gamykla yra pirmas etapas, kai sukur-

PAGRINDINIAI FAKTAI APIE GAMYKLĄ:

REKORDINĖ INVESTICIJA.

Naujoji medienos drožlių plokščių gamykla – didžiausia plyno lauko investicija Lietuvoje. Į šį projektą VMG grupė investavo 146 mln. eurų ir sukūrė 140 naujų, aukštos pridėtinės vertės darbo vietų.

LYDERYSTĖ EUROPOJE.

Pirminiame etape naujosios gamyklos pajėgumai sieks 600 tūkst. m³ produkcijos per metus. Pagal šį kriterijų Naujosios Akmenės gamykla yra viena iš galingiausių medienos drožlių plokščių gamyklų Europoje.

UNIKALI PRODUKCIJA.

Gamykla gali gaminti vos 3 mm storio medienos drožlių plokštę.

INOVACIJOS.

Produkcijos gamybai reikalingas technologijas gamykloje įdiegė Vokietijos inovacijų kūrėja „Siempelkamp“. Specialiai VMG grupės užsakymu sukurta technologija leidžia užtikrinti aukščiausią gaminių kokybės standartą.

IŠVYSTYTA INFRASTRUKTŪRA.

Gamyklos teritorijoje išvystyta infrastruktūra ir jos jungtys su nacionalinėmis bei tarptautinėmis susisiekimo arterijomis, leidžia užtikrinti efektyvią žaliavos ir produkcijos tiekimo grandinę bei išnaudoti regiono geografinius privalumus.

TVARŪS SPRENDIMAI.

Gamykla atitinka aukščiausius aplinkosaugos ir poveikio aplinkai standartus, o Akmenės LEZ teritorijoje vystoma atsinaujinančios energijos šaltinių ekosistema gamyklą aprūpins elektros energija.

IMPULSAS VERSLUI.

Šis projektas Lietuvos pramonei pilnai užtikrins medienos drožlių plokščių poreikį. Gamykla taip pat suteiks reikšmingą impulsą statybų, baldų, medienos perdirbimo ir kitiems kertiniams šalies verslo sektoriams.

PROJEKTO ĮGYVENDINIMAS.

Simbolinė kapsulė ateties kartoms gamyklos teritorijoje buvo įkasta prieš dvejus metus, 2018 m. rugpjūtį, o statybos darbai užbaigti 2020 m. vasarį. Iki šių metų liepos buvo sėkmingai įdiegtos gamybos technologijos, o pirmoji plokštė gamykloje pagaminta šių metų liepos 31 dieną.

ta tiesiogiai 140 darbo vietų, bet išvestinės tai nuo pat statybos pradžios: statybos įmonės, aptarnavimo įmonės ir šiandien toliau susiję su medienos tiekimu, transportavimu, eksportavimu produkcijos, tai milžiniška nauda visai šaliai“, – sakė S. Skvernelis.

Pasak premjero, gamykla Akmenės rajone – ilgai lauktas ir visam Šiaurės Vakarų Lietuvos regionui didelę perspektyvą kuriantis projektas. Tokia investicija įrodo sėkmingą verslo, bendruomenės, Vyriausybės ir savivaldos bendradarbiavimą, o savivaldybės ilgalaikės pastangos įkurti laisvąją ekonominę zoną (LEZ) pagaliau atnešė lauktus rezultatus. Gamyklai suteiktas regionui svarbaus projekto statusas. Vyriausybė ženkliai prisidėjo prie infrastruktūros parengimo LEZ, Naujojoje Akmenėje, Menčių kaime. „Įsitikinome, jog turime gerą investicinę aplinką, ne tik užsienio investicijoms, ką buvome pripratę visą laiką traukti, kalbinti, pritraukinėti, bet ir lietuviško kapitalo investicijai“, – sakė Ministras Pirmininkas. „Šio konkretaus objekto statyba parodė, kad yra sinergija tarp investuotojo, Vyriausybės ir savivaldos. Tai yra konkretus

pavyzdys, kad tikrai kartu galime padaryti labai daug, o ne verkti ant peties, kalbėti apie kažkokią regionų atskirtį. Džiaugiuosi, kad tiek meras, tiek investuotojas, tiek Vyriausybė ir dvi ministerijos padarė objektą, kuriuo galime didžiulius“.

Akmenės rajono meras Vitalijus Mitrofanovas pastebėjo, jog VMG investicijos jau duoda postūmį rajono ekonominiams ir socialiniams gyvenimui. Anot jo, dauguma gamyklos darbuotojų yra vietiniai gyventojai, atsirado galimybė kurtis kitiems verslams, atsigauna nekilnojamojo turto rinka. Naujos gamyklos atidarymas – puiki dovana Akmenės rajonui, kaip tik tomis dienomis šventusiam 70-metį.

Po trumpos maldos Telšių vyskupas Algirdas Jurevičius palaimino visus susirinkusius ir pašventino gamyklą. Simbolines duris į gamyklą atvėrė Ministras Pirmininkas Saulius Skvernelis ir VMG vienintelis akcininkas Sigitas Paulauskas.

Oficialiai daliai pasibaigus, svečiai turėjo galimybę nedidelėmis grupėmis dalyvauti ekskursijoje po gamyklą ir jos teritoriją.

VMG grupė yra viena didžiausių Baltijos šalyse medienos perdirbimo ir baldų gamybos grupių, vienijanti 16 Lietuvos ir užsienio įmonių, kuriose dirba daugiau nei 4 tūkst. darbuotojų.

Daugiau nei 90 proc. grupės produkcijos eksportuojama į užsienio šalis. 2019 m. grupės nekonsoliduoti pardavimai per metus išaugo 13 proc. ir pasiekė 394 mln. eurų.

Asociacija „Investor’s Forum“ pripažino VMG grupę 2019 metų investuotoju, įvertindama „tvarias ir pridėtinę vertę šalies ekonomikai kuriančias investicijas“.

VMG ARCHYVO IR RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

MIŠKO APSUPTY – apie miškininkystę saugomose teritorijose

Netoli Druskininkų, Mašnyčiose š. m. rugsėjo 17 d. vyko paroda-seminaras „Miškininkystė saugomose teritorijose“, kurį organizavo tinklapis miskininkas.eu kartu su Aplinkos ministerija, Valstybine saugomų teritorijų tarnyba, KMAIK kolegija, VDU Žemės ūkio akademija, UAB „Dzūkijos miškas“. Renginyje dalyvavo europarlamentaras Juozas Olekas, aplinkos viceministrė Ligita Valalytė, ministerijos kancleris Arminas Mockevičius, AM Miškų politikos grupės vadovas Nerijus Kupstaitis, VMU valdybos pirmininkė Ina Bikuvienė, VMT direktorius Karolis Mickevičius, VSTT direktorius Albertas Stanislovaitis, LMSA pirmininkas Algis Gaižutis, PMSA direktorius Aidas Pivoriūnas, minėtų įstaigų darbuotojai, mokslo įstaigų atstovai, mokslininkai, gamtosauugininkai, privačių miškų savininkai. Seminare perskaityti septyni pranešimai, po kurių vyko aktyvios diskusijos.

Europos Parlamento narys J. Olekas įžanginėje kalboje pabrėžė, kad šiuo metu rengiama ES miškų strategija. Lietuvai teks atsižvelgti į minėtus dokumentus, tačiau europinės nuostatos dėl saugomų teritorijų, dėl biologinės įvairovės, dėl jų priežiūros yra rekomendacinio pobūdžio, tad kiekviena šalis narė turės pakankamai laisvės pasirinkti savo modelius. Parlamentaras visus susirinkusius pasveikino su artėjančia Miškininko diena.

Aplinkos viceministrė L. Valalytė įteikė Aplinkos ministerijos padėkas UAB „Dūkijos miškas“ generaliniam direktoriui Raimundui

RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

Seminaras vyko miške įrengtoje palapinėje

Tinklapiu miskininkas.eu vadovas D. Šeronas įteikia atminimo dovaną europarlamentarui J. Olekui

Lavreneviui, „Kauno dienos“ žurnalistei Vilmai Kasperavičienei, KMAIK direktoriui dr. Vaidotui Lygiui; Aplinkos ministerijos kancleris A. Mockevičius įteikė Seimo narių

Keštučio Mazeikos ir Keštučio Bacvinkos padėkas VMU Veisiejų regioninio padalinio gamtotvarkos specialistui Audriui Norkūnui, PMSA direktoriui Aidiui Pivoriūnui, VMU Ignalinos regioninio padalinio gamtotvarkos specialistui Mindaugui Ilčiukui.

Taip pat buvo įteiktos Seimo Pirmininko Viktoro Pranckiečio padėkos KMAIK docentui dr. Albinui Tebėrai, miškininkui veteranui Algirdui Brukui, Dzūkijos NP direktoriui Eimučiui Gudelevičiui.

EK atstovybės Lietuvoje Politikos analizės ir apžvalgos grupės vadovė Laimutė Piliukaitė ir VSTT direktorius A. Stanislovaitis nagrinėjo esamus ir būsimus iššūkius, įgyvendinant Biologinės įvairovės strategiją saugomose teritorijose.

Didelio susidomėjimo susilaukė KMAIK docento dr. Albino Tebėros pranešimas „Ar reikia tobulinti Lietuvos miškų skirstymą į miškų grupes?“.

Apie iššūkius, galimybes ūkininkaujant ES svarbos miškų buveinėse klausytojus supažindino VDU ŽŪA prof. Gediminas Brazaitis.

Pranešimą „Ar reikia tobulinti miškų atkūrimo, įveisimo, ugdymo ir kirtimo technologijas?“ pristatė Eugenijus Vaitiekus.

PMSA direktorius A. Pivoriūnas pasakojo apie alternatyvius miškininkavimo būdus Sintra Gamtos parke (UNESCO, Portugalija), kai

miškininkai įvairiems miško darbams atlikti vietoj šiuolaikinės technikos naudoja arklius.

LMSA ekspertas Alfredas Galaunė pristatė tarptautinio projekto „My Sustainable Forest“ plėtojamus sprendinius ir jų reikšmę tvariai miškininkaujant Lietuvos ir Europos privačiuose miškuose, kuris pateiktas jo ir prof. Gintauto Mozgerio pranešime „Miškininkystės iššūkiai ir nuotoliniu žemės stebėjimu pagrįsti sprendimai“.

KMAIK lektorius Nerijus Marcinkevičius nagrinėjo, kokią miško techniką racionaliausiai naudoti tvarkant saugomų teritorijų miškus.

Parodos-seminaro dalyviai turėjo galimybę susipažinti su miško darbų technika.

MG inf.

Permatomas stendas Neries RP

Informacinis stendas „Dėlionė“ Kauno RP

Lankytojus džiugina atnaujinta informacija saugomose teritorijose

Šią vasarą keliaujančius po nacionalinius ir regioninius parkus džiugino pažintiniuose ir gamtos takuose įrengti nauji informaciniai stendai, ženklai, rodyklės, kreipiančios pamatyti įdomesnes vietas ir saugomas vertybes. Lankytojų akį traukė originalūs informacinės sistemos dizaino sprendimai. Antai Kauno marių regioniniame parke vieni stendai primena knygas, kituose tarsi paveiksluose ant molbertų gali stebėti unikalius parko kraštovaizdžius, trečiuose susipažinti su kalbančiais gyvūnais – gamtos „influence-riais“. Daugumą stendų čia sukūrė regioninio parko vyr. specialistė Ramunė Mikietiejeva, kad lankytojų centre būtų įdomu ir suaugusiems, ir vaikams. Pastarųjų smalsumą žadina vabalų viešbutis, miegapelių inkilo paslaptys, basų kojų ratas, riešutmedžio pavėsyje esantis milžiniškas lizdas, spalvingas ir informatyvus stendas, kuriame galima ir „pasimatuoti“ paukščių sparnus.

Gausu naujų rodyklių, originalių informacinių stendų ir pritaikytos lankymui infrastruktūros (regyklų, pavėsinių, suoloelių) Neries regioniniame parke. Lankytojų dėmesį atkreipė permatomi informaciniai

stendai, kuriuose gali įsivaizduoti kadaise stovėjusias tvirtoves ant piliakalnių. Kiti stendai sukonstruoti taip, kad juos iš visų pusių gali skaityti daug žmonių.

Po karantino spėta įrengti pažintinius takus prie Žuvinto ežero, Naujosios Rėvos ir Kačeniškės piliakalnių, sutvarkyta apie 60 gamtos paveldo objektų, iš kurių 26 yra saugomi medžiai. Pagal Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos kartu su nacionalinių ir regioninių parkų direktijomis vykdomą projektą „Kraštovaizdžio vertybių apsauga ir pritaikymas pažinti“ jau įrengtos ir bus išplėtos 12 lauko informacinių sistemų saugomose teritorijose.

Pėščiuosius ir dviratinius Dzūkijos nacionaliniame parke džiugina naujai pažymėtas 13 km ilgio Zackagirio takas, kur atnaujinti tilteliai ir regyklos. Baidarių mėgėjams plaukiant Ūlos upė padaryta nauja išlaipinimo vieta ir laipteliai prie šaltinio „Ūlos akis“.

Kauno marių regioniniame parke įrengta Mergakalnio apžvalgos platforma su į legendas įsukančia statine, du paukščių stebėjimo bokšteliai Viršūžiglyje, nauji laiptai ant Vieškūnų piliakalnio, Neveronių

„Vabalų viešbutis“ Kauno RP

„Paukščių lizdas“ Kauno RP

apžvalgos aikštelė, nauji lauko baldų komplektai ir pavėsinės poilsiavietės.

Saugomų teritorijų direktijų darbuotojai noriai padėjo ir padės lankytojams susipažinti su unikalia gamta, retomis augalų ir gyvūnų rūšimis, kraštovaizdžio įvairove. Bet kartu jie prašo tausoti, atsakingai naudotis šiomis vertybėmis, po išvykų nepalikti šiukšlių gamtoje.

VSTT inf.

Tiltelis Zackagirio take (Dzūkijos nacionalinis parkas)

Regykla prie Ūlos upės

Gražutės regioniniame parke

Gražutės regioniniame parke lankytojams atverta 10,5 km ilgio nauja Šventosios aukštupio pažintinė trasa, siekiant supažindinti lankytojus su Antalieptės marių hidrografinio draustinio gamtinėmis ir kultūrinėmis vertybėmis. Trasa įrengta pagal VSTT vykdomą projektą „Kraštovaizdžio vertybių apsauga ir pritaikymas pažinti“, finansuojamą iš ES struktūrinių fondų Regioninės plėtros fondų lėšų.

Naujoje trasoje yra daug originalių, nestandartinių elementų: apžvalgos platforma, lauko riedulių su užlietų ežerų pavadinimais ekspozicija, atokvėpio vietos su mėnulio, valtys ir panašių formų suolais, gultais. Didžiausia atrakcija – persikėlimas savarankiškai valdoma pontonine perkėla per siauriausią Antalieptės marių vietą.

Keliauti trasa galima pėsčiomis, dviračiais ar vandens transportu. Trasos pradžioje esančioje apžvalgos platformoje galima pasigrožėti nuostabia Antalieptės marių panorama. Marios susidarė užtvindžius 26 ežerus, kurie susiliejo Šventosios upės vandeniu užpildytame duburyje. Jose daugybė salų, pusiasalių ir įlankų. Marių pakrantė prie Bikėnų kaimo skirta judėjimo negalią turintiems žmonėms: įrengtas takas, lieptas.

Trasoje paženklinoti medžių kamienai padės lengviau orientuotis, lydės ir rodyklės – mitologiniai laiveliai.

Ėjimą pėsčiomis ar važiavimą dviračiu trasoje pajavirins 7 informaciniai standai su senovę menančiomis fotografijomis. Jie padės pažinti Šventosios aukštupio gamtinį ir kultūrinį paveldą, pažers įdomių faktų apie

Antalieptės hidroelektrinę ir marių atsiradimo istoriją, atskleis marių salų ir biologinės įvairovės paslaptis, papasakos apie „dingusius ežerus“, senųjų kaimų likimą.

Į trasą įtrauktas ir Galminių kultūros paveldo kompleksas – Galminių piliakalnis su IX–XII a. pilkapynais.

Neperdėtai Gražutės regioninis parkas, turintis kalvotą reljefą, gausybę ežerų, nepaliestos gamtos vaizdų, vadinamas Lietuvos Šveicarija.

VSTT inf.

UAB „PGM TECHNIKA“
Plento g. 6, Užliedžiai,
54305 Kauno r.

www.pgmtechnika.lt

Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Renaldas)
El. paštas renaldas@pgmtechnika.lt

PATIRTIS + INOVACIJA = PROVERŽIS

An advertisement for Nokian tires. It features a red tractor with large, treaded tires on a snowy surface. Two callout boxes highlight "nokian TYRES" and "nokian GROUND KING". At the bottom, the text reads "PADANGOS SU IŠSKIRTINIŲ PROTEKTORIUMI laukuose, keliuose ir miškuose".

Išvyka į 2019 m. konkurso nugalėtojo miško valdą

ANGELĖ ADOMAITIENĖ

Aleškevičių šeimos rankomis apželdintos
iki 30 m aukščio žemyninės kopos

Miško valdų – konkurso prizininkų apžiūra įprastai vyksta vasarą, bet šiemet tam sutrukdė karantinas, todėl nutarta nukelti į rudenį. Pasirinkta rugsėjo 18-oji diena, Miškininko dienos išvakarės, džiugino vasarišku oru. LMSA aktyvą bei kitus dalyvius išvyka į Druskininkų miškus viliojo ir gausiu grybų derliumi.

Aleškevičiai mišką ant žemyninės kopos sodino su kauptukais

Druskininkų miškuose, netoli Ratnyčios upelio smėlingose Kermušijos kaimo apylinkėse stūkso didžiulė žemyninė kopa, suformuota čia kažkada atslinkusių ledynų. Dabar ji įsilieja į buvusio ilgamečio Druskininkų miškų urėdijos Latežerio girininkijos eigulio Juozo Aleškevičiaus

šeimos miško valdas. Pušelėmis apšodinta ir pačios gamtos berželiais padabinta kopa į viršų didingai iškyla apie 30 metrų, o tęsiasi daugiau nei pora šimtų metrų – tikra girių karalienė. „Šitas kalnas nuo senovės Erelių kalnu vadintas, gal koks erelis ar vanagas čia gyveno. Apšodindami pušelėmis kalną kaupėme kauptukais, nes nei su traktoriumi, nei arkliu į tokį šlaitą neįvažiuosi“,

– primena savo miško valdos istoriją Juozas Aleškevičius.

Apie 41 ha užimančią miško valdą dabar prižiūri visa Aleškevičių šeima – žmona Gelena, trys sūnūs, marčios ir trys anūkai. Pernai kasmetiniame LMSA konkurse „Pavyzdinčiai tvarkoma privati miško valda“ ji pripažinta absoliučia 2019 m. konkurso nugalėtoja. Valdą kompetentinga vertinimo komisija įvertino net 45 balais, kurie rodo, kad privataus miškininkavimo kartelė kasmet kyla vis aukščiau.

Mišką paveldėjo iš „dziedų“

Gražaus pušyno savininkas sako, jog mišką paveldėjo iš „dziedų“ – savo senelių. Po nuosavybės grąžinimo valdoje augantis miškas tvarkomas pagal miškotvarkos projektus. Pribrendusių medžių ploteliai buvo iškirsti, apšodinti pušelėmis. Dabar joms jau per 10 metų. Stiebiasi į saulę apie 30 ha pušų jaunuolynas. Valdoje pavyzdinga ir priešgaisrinė apsauga, paliktos juostos, mišką ženklina apie pusšimtis „kapčių su smalėkais“. Senuose aukštuose medžiuose įkelti inkilai – tai anūkų darbas.

Ne vieną patarimą Aleškevičių šeimai tvarkant miško valdą yra teikęs buvęs ilga-

LMSA vadovas A.Gaižutis įteikia miško savininkui J. Aleškevičiui žymenį „Pavyzdinčiai tvarkoma miško valda“

Aleškevičių miškininkų dinastijos atminimui pasodinti 4 ąžuoliukai

Pavyzdinčiai tvarkomos miško valdos savininkas Juozas Aleškevičius aprodo europarlamentarui Juozui Olekui atliktus darbus

metis miškininkas, gamtininkas, dabar konsultantas, vienas iš LMSA konkurso vertintojų Antanas Lankelis. Išvykos dalyviams jis sakė:

„Pernai buvo atkreiptas dėmesys į Juozo Aleškevičiaus šeimos miško valdą ir per keletą metų atliktus darbus. Juozas savo valdoje pradėjo dirbti, kai tik ji buvo įteisinta kaip privati. Įvertinęs medynų rūšinę sudėtį, medžių amžių ir būklę, buvęs eigulys per kelis kartus skirtingais plotais ir tūriais vykdė neplynus kirtimus, išimdamas seniausius medžius, šiek tiek paliegusius ar vėjo pavartytus, o atsivėrusias apie 0,5 ha erdves ar panašias atsodino.“

Specialistas rodė dalyviams, kad šalia jaunų pušelių palikta brandžių, senų medžių, kurie sėkliniais metais dera. Todėl vagų vietose pridrygę ir naujų savaiminukų. Kopos šlaite matyti, kur išimti savaiminiai berželiai, kur paliktos senos pušys tarnauja kaip sėklinė bazė ir padeda atsikurti miškui savaime.

„Prie Ratnyčios smėlis gali būti net per kelis metrus, bet dirvožemio paviršiuje gamta sudarė derlingą nuokritų sluoksnį. Išrovus baravyką matome, kad jo koto gale smėlis, o šonuose – juoda žemė. Pasodinti ir išugdyti mišką tokiomis gamtinėmis sąlygomis reikalavo daug darbo, kantrybės ir lėšų“, – reziumavo miškininkystės konsultantas A. Lankelis.

Valdą perims anūkai

Gausėjant metų skaičiumi, pagrindinis Juozo ramstis miško valdos tvarkyme – žmona Gelena, tapusi finansininke, sekretore, telkianti

šeimos narius bendram darbui. Gelenos tėtis taip pat buvo eigulys, todėl darbai miške žinomi ir jai, darbų miške nesikrato ir jų atžalos, kurios ateityje perims miško valdą. Gelena džiaugiasi, kad šeima sugebėjo mišką atsodinti ir prižiūrėti savo jėgomis, nereikėjo daug samdyti pagalbinių, išsivertė be paskolų, todėl dabar finansinė našta nespaudžia nė vieno šeimos nario.

Aleškevičiams – miškas yra jų gyvenimas. Miškas, galima sakyti, Juozą suvedė ir su būsima žmona. Eiguliuves apie 40 metų Juozas pažįsta kiekvieną jo kertelę. Paklausus, ar buvo kada nors pasiklydęs miške, gerai pagalvojęs atsako, kad tik kartą, kai dar buvo mažas.

Nuoširdus pagerbimas

Miško valdos savininką Juozą Aleškevičių ir visą jo šeimą pasveikino LMSA pirmininkas dr. Algis Gaižutis, išvykoje dalyvavę europarlamentaras Juozas Olekas, LR Seimo narys, miškininkas Kęstutis Bacvinka ir kiti. Miško valdos įvertinimui įamžinti įteikta simbolinė ąžuolo lenta su atitinkamu įrašu – ji bus pastatyta matomoje vietoje. Aleškevičių miškininkų dinastijos atminimui pasodinti 4 ąžuoliukai – 4 „dziedų“ vaikams: 3 broliams ir sesei. ąžuoliukams parinkta vieta prie šlapynės – tikrai prigis, nes pasodinta su meile ir labai rūpestingai, bei to, šalia auga jau plačiai šakas išskleidęs jaunas ąžuolas.

Šia proga daininga dzūkų šeima užtraukė „Augo girioj ąžuolėlis...“, dainą paantrino renginio dalyviai, ją nusinešė Dzūkijos šilai...

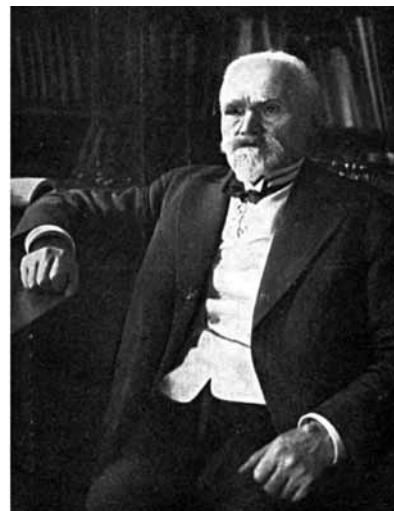

Įteikus apdovanojimus

Povilo Matulionio vaikystės vaizdai

Prof. ROMUALDAS DELTUVAS

Minint iškilaus miškotyrininko kupiškėno Povilo Matulionio 160-ąją gimtadienį (1860 09 05), pagalvojau, kad vertėtų žurnalo skaitytojams priminti ne daug kartų aprašytus jo nuopelnus, o papasakoti apie jo gyvenimo pradžią – aplinką, kurioje augo, tėvus, vaikystės nutikimus.

WIKIPEDIA nuotrauka

Povilas Matulionis atsiminimuose teigė: „Matulionius iš neatmenamos senovės gyvenus Kupiškio miestely“, nes jis neradęs „jokių padavimų, legendų, kad jie iš kitur būtų atėję“. Kupiškio miestelis, kurio „ramumas, turtinumas ir sveikumas vietos glaudė žydus ir krikščionis“, nuo senų laikų „apsirinko sau vietą“ tarp dviejų nedidelių upių – Lėvens ir jo intako Kupos. Taip jis pristatė savo gimtinę 1891 m. paskelbtame ir kraštotyros klasika virtusiame straipsnyje „Kupiškis ir kupiškėnai“. Kupiškio ir jo apylinkių gyventojai negalėjo pasigirti miškų gausa, nes bajorai nuo seno vertė savo miškus dirvomis. Medis kainavo brangiai ir reikėjo jį iš toli parsivežti. Kai kurios apylinkių bendruomenės tausojosi mišką „kaip nevien reikalą vienos dienos, bet ir reikalą amžių“, išreikšdamos savo meilę ir pagarbą jam daugeliu pažyminių, kaip pavyzdžiui: „beržynas – tai prėslas malkų; beržynas – tai geras prietelius; beržynas – tai daktaras dėl mūsų galvijų; beržynas – tai mūsų šeimynų sodnas“. Aplinkinius miškus

sudarė daugiausia beržai, drebulės, ąžuolai, uosiai, juodalksniai, kurie „labai mylėjo prie savęs puikią ir visuomet linksmą eglę, aušinančią karštį, gaišinančią šaltį, su jos nusvirusiomis tankiomis kasomis“; tarp šių medžių „slapstėsi“ klevas, vinkšna, guoba, skroblas, liepa. O kur dar daugybė įvairiausių rūšių krūmų: žilvičiai, karklai, blindės, lazdynai, šermukšniai, putinai, ožekšniai, sausmedžiai, šaltėkšniai, šunobelės, ievos, sedulos, erskėčiai, serbentai, žalčialunkiai, šaltalankiai ir kiti. Nors Kupiškio miškai neprilygo pušynams, kurių „klaiki didybė spaudžia žmogų“, bet juose ramino ir linksmino širdį „vesi ir saldi paunksnė po tankių ir visai žibuliuojančių ant saulės lapų“, nes jie – „ne giesmei, bet graudžiai ir nuplaunančiai visus skausmus širdies maldai vieta“. Kupiškio miškai išauklėjo „lietuviškas dainas, skurdžias, pilnas blaivystės ir meilės“, juose, kaip „bažnyčioje, padūmavusioje nuo dūmų kvepiančių sakų, kiekviena rūsti širdis tegali užmiršti kerštą prie savo neprieteliaus“.

Kupiškio kaimynystėje, Lėvens ir Šventosios vandenskyroje, niūksojo pasakomis ir legendomis apipinta, paslaptinga ir pavojinga, bet naudinga ir reikalinga apie 1600 ha ploto Šepetos aukštapelkė, kurios vidurys kilo bent 5 metrais aukščiau už pakraščius. Žiūrint į ją nuo kranto, atrodė, kad „pilka paklodė samanų įvairių veislių užtiesė balos luitą, vietomis pasvilusį pilkomis barzdomis kelmų gailių, viržių, uogienojų“. Vyravo baltosios samanos – kiminai. Vietomis, kur aukščiau, „slapstėsi retos, nuskurdę ir pusgyvės pušelės su berželiais“. Tie medeliai – „tikrieji našlaičiai gamtos, jų šaknys per amžius nelaižė tikros žemės“. Tarp jų „blizga ant saulės atkaito aikštės, aptašytos lopiniais skaisčiai žalių, kaip pavasario rūta, samanų“ arba „užžėlę ir atviro akys pražuvusio ežero“. Neatsargiam vaikščiotojui atsistojus ant akies, „alkana gilybė, ūmai jį prarijusi, tik juoksis kunkulais ant susisiautusio paviršio vandeninio kapo“. Net ir žiemos šaltis „neužspaudžia akių, tik parudavęs sniegas išduoda jų vietą“. Pelkėje augo Lietuvoje retos dvi beržų rūšys – keružis (*Betula nana*) ir liekninis (*Betula humilis*), smulkius vabzdžius gaudanti apskritalapė saulašarė (*Drosera rotundifolia*), nuodingoji siauralapė balžuva (*Andromeda polifolia*), juodoji varnauogė (*Empetrum nigrum*). Šepeta negalėjo pasigirti gausiais uogų derliais – „skaisti ir trąši, kaip vienatūrė mergina, bruknė tesigražiuoja pakraščiais ir ant sausų kelmų; mėlynė

Naktigonėse garsiai skaityta knyga

Kupiškio pradinė mokykla XIX a. pabaigoje

slapstosi ant kalnelių apie balą; girtuoklė jau drąsiau šaiposi su savo mėlynomis akimis ir, pamėgus gailius, girtai purtina savo kaltūnuotą galvą, bet vidurio balos visgi saugosi; tekšė, pamylėjus paunksnę pušelių, toli palydi jas, puošdama jų pakojas; vien spalgena, lyg vėjo raupai, pasikylėjo visur“.

Kupiškėnai ūkininkai gyveno nemažuose sodžiuose – po 15–20 kiemų, bet dažniausiai po 10 kiemų, kurių sancaupa aiškiai ir raminančiai išsiskirdavo kraštovaizdyje: „Iš tolo, lygiai koks žalias debesys, remia padangę plačios galvos susispietusių krūvon senųjų medžių, rūpestingai užlaikančių savo vėsioje paunksnėje eiles senų, žalių nuo samanų, stogų kupiškėnų sodžiaus“. Tarp „margųjų dirvų slapstosi siauras kelelis; šokinėja jis per slėnius, kalniukus, apskrieja akmenį, susituri prie šv. Jono kryžiaus, apkaišyto žolynais, ir paskiau jau lygiai ir plačiai pasineria, kaip nasruose vilnoto smako, tarp trobų ir medžių sodžiaus“. Istorija daug kartų stengėsi „sutverti iš kupiškėnų kitonišką veislę, bet skiepai vis buvo iš svetimos sėklos ir užtat nepri-gijo“ – kupiškėnai neišsižadėjo lietuviškos savasties, nes nerado nieko tokio, „kas tą savastį užvaduo-tų jų dvasioje“, jie siekė „standžiai plestėti lietuvišką širdį ir gale galo aukštai iškelti šviesią vėliavą savo šalyje“.

Povilo tėvai – valstybiniai valstiečiai Stanislovas Matulionis ir Magdalena Jankevičiūtė-Matulionienė valdė tradicinį lietuvišką valaką – apie 21,36 ha žemės. Valda užtikrino kuklų, bet pastovų pragyvenimą. Kupiškio valakininkui ūkininkui reikėdavo vasarą „stovėti prie darbo“ po 15–19 val. per parą. Jis išlaikė trejetą arklių, 5–8 karves, iš jų 2–5 melžiamas, 6 avis, 2–6 kiaules. Galvijai buvę menki: „plika ganykla vasarop, o liesas ėdesys (kone gryni šiaudai žiemos laike) sutvėrė ypatingą veislę – smulkia, mažapienę ir ligotą“. Gerų arklių valakininkai nelaiškė ir dėl „kumelvagių“ grėsmės, nes arklių „be sargybos nepaliksi, o sargas brangiai atsieina“. Valakui apdirbti reikėję „2,5 vyriškų ir 2 moteriškų darbininkų per metus“. Laiminga šeimyna, kuriai užtekdavo savų darbininkų, nes samdiniai brangiai kainuodavo.

Povilo tėvas buvo „labai darbštus, išmanus žmogus“, be samdinio apsidirbdavo savo laukuose, gebėjo pasidaryti „visus įrankius, ūkio padarynę, neišskiriant ir stebulių tekinimo“. Be to, garsėjo „visoj apygardoj“ kaip medžiotojas ir žvejys. Jis netgi turėjo palikimo teisę medžioti ir žvejoti. Aplinkiniai dvarininkai dažnai „jį šaukdavę į medžioklę padėti ir už tą dovanodavo „gerų šunų“.

Povilo mama Magdalena irgi buvo darbšti, turėjo gerą balsą, mokėjo ne tik daug dainų, bet ir visas šventas giesmes. Tekėdama už

Lėvens ir Kupos upių santaka

Slėpininga Šepetos pelkė

pasiturinčio jaunikio valakininko, ji turėjo 19 metų ir buvo dvigubai jaunesnė už jį. Atšokus 1840 m. birželio 2 d. vestuves, Magdalenai prasidėjo ne tik ūkio darbų – prie jų kiekviena tų laikų kaimo mergina buvo pripratusi nuo mažens, bet ir vaikų gimdymo maratonas: 1841 m. rugsėjo 26 d. gimė Izabelė, 1843 m. rugpjūčio 31 d. – Eufemija, 1845 m. liepos 20 d. – Petras, 1847 m. rugsėjo 22 d. – Jonas, 1850 m. – Pranciškus (mirė tų pačių metų rugsėjo 8 d.), 1851 m. liepos 28 d. – Dzidorius, 1854 m. liepos 9 d. – Ona, 1857 m. sausio 6 d. – Elžbieta. Kai tėvui buvo 58 metai, 1860 m. rugsėjo 5 d. atėjo į pasaulį pagrandukas Povilas. Teigiama, kad jis buvo dešimtuoju vaiku šeimoje, nors Kupiškio RKB gimimo, santuokų ir mirimo metrikų knygoje išlikę įrašai byloja tik apie 9 vaikų krikštą.

Povilas vaikystėje turėjo sveikatos problemų – buvo „igijęs priemėtį“, jam rodydavosi akyse visokios haliucinacijos. Dėl to ir pats neužmigdavo, ir motinai neduodavo miego. Vėliau jis tą ligą išaugo.

Povilui sulaukus 3–4 metų, kraštą užgriuvo 1863 m. sukilimas. Tų metų kovo mėnesį apie 80 sukilėlių būrys užpuolė ir apiplėšė Pajuodupės dvarą. Povilo atmintyje įsiminė sukilimą numalšinę rusų kareiviai, išbuvę jų sodžiuje keletą metų. Kareivis Kotovas „pešdavęs ir rusiškai keikdavęs“ jį, nes Povilas per miegą šaukdavęs, neduodavęs miegoti. Kai pėstininkus pakeitė kazokai, valstiečiai turėjo išlaikyti ir jų arklius. Povilas, kiek pramokęs rusiškai, susidraugavo su kazokais, kurie jį sodindavo ant arklio, leisdavo panešioti alebardas („dzidas“).

Sukilimui nuslopus, Matulionių šeimyna saugojo ir mylėjo „judrų, visur esantį“ jaunėlį Poviliuką. Jis landžiojo į visas trobas, karstėsi į visus medžius, todėl dažnai vadintas „gyvuoju sidabru“. Kol užaugo iki tinkamo darbui amžiaus, laukuose sekiojo paskui vyresniuosis brolius. Paaugęs kartu su sodžiaus vaikais ganė gyvulius. Kartą ganykloje audrai užėjus ir nespėjus, o gal ir neturėjus kur pasislėpti, „Perkūnas trenkė ir tiktai parmušė ant šlapios žemės – ji ir atgaivino“. Bet pasekmės liko – Povilas prarado uoslę.

Būdamas mokiniu su bendraamžiais ir vyresniais kaimynų vaikais jodavo naktigonėn arklių ganyti pievų atole. Pasiėmę iš namų ilgesniam laikui maisto – duonos, sviesto, varškės, kiaušinių, lašinių, bulvių, keliasdešimt vaikų iširengdavo ugniakurą. Kepdavo bulves, kiaušinius, spirgindavo lašinius. Arkliams nuėdus aplinkui augusią žolę, keldavosi į kitą vietą. Taip jie smagiai gyvendavo, kol pasibaigdavo maistas. Tuomet siūsdavo raitą žygūną jo atgabenti iš namų. Padykęs jaunimas kartais naudojo ir kitą, švelniai tariant,

nelabai girtiną būdą prasimanyti užkandos: raiti naktimis apsilankydamo artimesniuose viensėdžiuose, kur „išraudavom morkas, iš bobelių išvogdavom sūrius, kurie būdavo džiovinami pintinėse“. Jų niekas nesugaudavo, nes „nuo pavojų dengė naktis ir krūmai“ – atviravo senatvėje P. Matulionis. Tėvai, sužinoję apie tokius arklių prižiūrėtojų žygius, grasindavo ateiti ir nubauti neklaužadas. Vidugirių pamiškėje, šalikelėje vaikai paeilui eidavo sargybą, kad laiku pastebėtų ateinančius tėvus. Be taip nei karto ir neapsilankė. Šiaip dora visų saugota taip stipriai, kad ne tiktai rusiškas keiksmas, bet ir „velnio“ paminėjimas baustas pačių sugalvotu „šutinimo“ metodu: prasikaltęs vaikas būdavo guldomas ant žemės ir uždengus galvą drabužiu plakamas „per paskuigali“ šmaikščiomis vytelėmis, pašutintomis karštuose ugniakuro pelenuose.

Povilui neteko nusižengti, bet jis gyrėsi „šutinęs“ kitus. Rudenįjančiais vakarais vaikai suklaupę kalbėdavo poterius, „žiūrėdami aukštyn į žvaigždes“. Dienos praeidavo pinant iš vytelių „krepšes, kėsčius“, drožiant grėbliukočius, grėblius, dalgiakočius, kurių namų ūkio darbuose nuolat reikėjo. Povilas, mokėjęs skaityti, draugams paskaitydavo knygelį, todėl turėjo lengvatų: kaip ir vyresnieji bernai, kurie dienomis arė dirvas ir arkliais sugrįždavo į ganyklas nakčiai poilsiui, jis neturėjo rinkti žabų ugniai. Vakaraus prie ugniakuro netrūkdavo dainų, pasakų bei pasakojimų apie tikrus ir pramanytus atsitikimus, o kartais ir išdaigų. Užsitęsęs kalboms, pasitaisydavo, kad jaunimas neužmigdavo iki aušros. Naktigonės tęsdavosi iki rudens šalnų, kartais net iki Visų Šventųjų, kol užsnigdavo.

Povilas nuo mažens mylėjo gyvūnus, su jais bendravo. Naktigonėse jis išmoko gerai suprasti arklius, „patirti jų papročius, jų norus“, todėl rytais, ieškant nuklydusių arklių tankumynuose, užtekdamo pašaukti savo arklį ir tas atsiliėpdavo. Su trumpaplaukių paukštinių šunų – pointerių veislės kale Liutnia jis augo kartu „ant pečiaus gulėdamas“. Kitas, iš vaikystės įsiminęs šuo Juodmargis, miške ne tik pats „uoliai naikino gyvates“, bet ir įspėdavo „nuo įkandimo“. Tokia šuns „paslauga“ tikrai praversdavo, nes Šepetos pelkėje ir apylinkėse knibždėte knibždėjo gyvačių bei žalčių, nors vietiniai žmonės jų paprastai nebijojo.

Povilo atmintyje ryškiai įsirėžė 1868–1869 m. Lietuvoje siautęs badas, kurį aprašė 1923 m. paskelbtame atsiminimų straipsnyje „Bado metai Lietuvoje“. 1867

m. vasarą orai buvo lietingi, šalti, žemė tiek įmirkusi, kad į vasarojus laukus daug kur buvo sunku įvažiuoti, o vežimą reikėjo palikti kur nors ant kalvelės. Nupjauti miežiai ir avizos „mirko kūgėse ir gubelėse prižliugė“. Šešiamečiui berniukui, laukuose sekiojusiam paskui suaugusius, nešiojusius šlapius javų pėdus į vežimą, šaltis gėlė kojas – jas reikėjo „po marškiniais raitant šildyti“. Nors derlius neužderėjo, badas tų metų rudenį, žiemą ir 1868 m. pavasarį dar nesijautė. Valstiečiams užteko duonos ir pašaro gyvuliams, nes turėjo atsargų iki naujo derliaus. Atėjusi 1868 m. vasara visiškai skyrėsi nuo pernykštės: laikėsi giedri ir karšti orai, pūtė labai stiprūs sausi vėjai, retkarčiais padangę padengdavo tamsūs audros debesys, trunkėsi perkūnija, tačiau lietaus lašų mažai teiškrisdavo. Laukuose dingo net rytinės rasos, ganyklose ėmė trūkti vandens. Pasėliai išdegė nuo sausros. Išdžiūvo net didžiausios balos, nuseko Lėvuo ir Kupa. Upių duburiuose Povilas samteliu lengvai prigaudydavo negalinčių pasprukti žuvų, kurias motina išvirdavo ir pavalgydindavo 10 asmenų šeimyną. Vasaros pabaigoje daug kur degė durpynai ir miškai, ore nuolatos juntėsi degėsių kvapas. Rudeniop vėl neužderėjo javai. Atėjus šaltai ir gausiai sniego žiemai, sodžiujė pasijuto maisto ir pašarų stoka. Ūkininkai plėšė trobesių šiaudinius stogus ir smulkino senus šiaudus pašarams. Šeimininkės maišė miltų likučius su pelais ir sutrinta ažuolų arba pušų žieve ir kepė duoną, kuri buvo „be vandens nenuryjama“. Lyg neužtekus badmečio vargų, Gavėnios laikotarpiu, prieš 1869 m. Velykas, kilo šiltinės epidemija. Išbadėję žmonės mirė „kaip musės“ – kai kur mirusieji gulėjo po 3–4 dienas, nes „nebuvo sveikų, kas palaidotų“. Susirgo ir visa Matulionių šeima. Tik prieš Velykas įvyko šeimoje mažas stebuklas – nežinia iš kokios malonės Povilui pasiuvo „pirmus batus ir čerkasinį“ švarką (etnogr. *čerkasas* – naminis pusvilnonis audinys). Šiaip kaimų ir miestelių vaikai vaikščiojo prastais rūbais, basi arba apsiavę klumpėmis, o čia šventinė apranga, skirta pasipuošti, einant į bažnyčią ar į svečius. Nepaisant partiro džiaugsmo, Povilas, „čebatuotas ir su čerkasiniu“, per visą ligą išgulėjo ant pliko suolo, nes „lovos ir pečius buvo užimti sunkiau sergančių ligonių“.

Kai bendraamžiai kaimynų vaikai pradėjo eiti į mokyklą, Povilas taip pat norėjo eiti kartu, bet tėvas delsė, sakydamas, kad „dar mažas“, be to, jis jau ir taip mokąs skaityti ir rašyti. Tačiau 1869 m. „vieną rytą, gruođiu

esant, kitiems bemiegant, apyaušriu, iškūlus klojimą ir pavalgius pusryčius (...) basas nubėgo mokyklon kitame miestelio gale“. Mokytojas Ivanas Levickis, patyręs Povilo skaitymo gebėjimus, parodė jį „visiems kaipo pavyzdį“, davė knygelį ir „raštu įsakė“ tėvui vaiką apauti ir leisti mokytis. Tėvas, motinai tyliai pritariant, sutiko. Povilas tapo Kupiškio liaudies mokyklos mokiniu.

Mokykloje Povilui sekdavosi „neblogiau kaip kitiems“, gal net geriau. Atvažiavus tikrintojams, jis pirmiausia buvo rodomas. Jo silpnoji vieta buvo menkos rusų kalbos žinios. Prabėgus keturios žiemoms Kupiškio liaudies mokykloje Povilui atėjo laikas apsispręsti dėl tolesnio gyvenimo kelio.

Prisimenant Povilą Matulionį, jo nuopelnus Lietuvai, jos miškams, iškyla jo palikimo bei atminties visuomenėje išsaugojimo reikalas. Kupiškyje, name, kuriame išėjęs į pensiją P. Matulionis kurį laiką gyveno, buvo įsteigtas jo memorialinio muziejaus. Panaikinus Kupiškio miškų urėdiją, kuri buvo šio muziejaus globėja, neliko nei šefo, nei patalpų. Muziejuje buvę eksponatai pervežti į Kupiškio Povilo Matulionio progimnaziją ir patalpinti rūsyje. Rajono vadovybė nenori jų perduoti Etnografiniam muziejui ir žada eksponuoti progimnazijoje.

Progimnazijos standuose šiuo metu yra šiek tiek informacijos apie P. Matulionį, bet mokyklos vadovybė skundžiasi patalpų trūkumu visiems eksponatams išdėstyti.

Atsiradus tokiam neapibrėžtumui, tarp miškininkų veteranų atsirado siūlymas perkelti šį muziejų į Kauną ar Kauno rajoną ir patalpinti VDU Žemės ūkio akademijoje (kaip pirmojo jos rektoriaus) arba Girionyse, LAMMC Miškų institute. Tam, žinoma, reikia šių mokslo įstaigų vadovų sutikimo ir patalpų. Šio klausimo sprendimui būtų įdomi platesnės miškininkų visuomenės nuomonė.

Prof. STASYS KARAZIJA

Miškininkystės kultūros paveldas Kuršių nerijoje

Restauruoti vokiški riboženkliai

Kuršių nerijos miškų išskirtinis bruožas – akmeniniai kvartaliniai stulpai. Naujieji stulpai – gražūs, mėlynai dažyti, o nuotraukose užfiksuoti senieji, Mėmelio krašte menantys Vokietijos kaizerių valdymo laikus, kuriems daugiau nei 100 metų. Šių stulpų skersmuo

buvo apie 24x24cm arba 18x18cm. Mažesnių išmatavimų kvartalinis stulpas Nidos girininkijos miškuose tėra išlikęs vienas, o didžiųjų – iki poros dešimčių.

Kalbama, kad juos gamindavo ne akmen-skaldžiai, o kaliniai iš sunkių darbų kėlėjų. Sunkiai įsivaizduojamas tų laikų miškininkų darbas, kai arklių traukiamais vežimais stulpus reikėdavo atvežti kopomis ir smėlio kvartalinėmis. O ką jau kalbėti apie kėlimą, jei dabar 3 stiprūs vyrai nepakelia vieno stulpo. Matyt, tais laikais vyrai tikrai būdavo geležiniai.

Nidos girininkija nuolat atnauja naujuosius betoninius stulpus, o šiais metais imtasi senųjų stulpų restauravimo – kažkada sovietiniais laikais padarytos klaidos, nes reikia taisyti

akmenų nudažymą mėlynais dažais. Restauravimo darbai atima nemažai laiko ir reikalauja užsispyrimo. Aukšto slėgio įrenginiu nuplaunami atšokę dažai, vėliau ta vieta tepama dažų nuėmėju, stulpai vėl plaunami, jei dar nenusima sluoksnis, deginama su degikliu, vėl tepamas nuėmėjas, ir vėl plaunama. Dažymo darbai prasideda tik visiškai nuvalius ir paruošus akmeninį stulpą. Kvartalo numerio – skaičių šriftas atkuriamas maksimaliai toks pats, koks buvo po keliais dažų sluoksniais.

Kvartalinių stulpų atnaujinimo ir restauravimo darbus vykdo Nidos girininkijos kolektyvas. Girininko Kęstučio Dikšo nuotraukose matome sutvarkytus kvartalinius stulpus ir kokie jie buvo prieš tai.

VMU Kretingos RP inf.

Romas Pakalnis

1941 01 04 – 2020 09 20

Netrukus po Miškininko dienos, rugsėjo 20-ąją netekome dr. Romo Pakalnio, miškininko, ekologo, aplinkosaugininko, pedagogo, visuomenės veikėjo. 2021 m. sausio pradžioje jam būtų sukakę 80 metų.

Romas buvo kilęs iš Utenos krašto Sudeikių apylinkių, Kirklių kaimo, kuris įsiterpęs tarp miškų prie Bradeso ežero, netoli Alaušo. Matyt, kraštovaizdis turėjo įtakos jo profesiniam pasirinkimui. Baigęs 1954 m. Sudeikių 7-metę mokyklą, Romas pradėjo ilgai trukusius miškininkystės mokslus: 1954–1958 m. mokėsi Vilniaus miškų technikume, tęsė studijas LŽŪA Miškų ūkio fakultete. Gabus jaunuolis abi mokymo įstaigas baigė su pagyrimu. Studijų metais aktyviai dalyvavo LŽŪA studentų kultūrinėje veikloje, kartu su būsima žmona panevėžietė Alfonsa Kulbyte dainavo akademijos chore „Daina“.

Įgijęs 1963 m. miškų ūkio inžinieriaus diplomą, darbinę veiklą pradėjo tuometiniame Radviliškio miškų ūkyje, Šeduvos girininkijoje miško techniku, 1964 m. paskirtas Radvilonių girininkijos girininku. Jaunam specialistui teko rūpintis ir naujos girininkijos statyba, rūpintis šeima, nes po LŽŪA Miškų ūkio fakulteto baigimo į Radviliškio miškų ūkį dirbti 1964 m. atvyko žmona Alfonsa. Gal čia Pakalniai būtų įsikūrę ir ilgam, bet jaunas girininkas 1965 m. pašauktas į privalomąją karinę tarnybą, kur metus tarnavo geodezijos inžinieriumi. Po karinės tarnybos 1965 m. gruodžio pabaigoje abu Pakalniai įsidarbino Jonavos miškų ūkyje: Romas paskirtas miško ruošos punkto techniniu

vadovu, Alfonsa – miškų ūkio inžiniere. Čia jie susilaukė sūnaus Mindaugo, kuris šiuo metu dirba Vilniaus miesto savivaldybės vyriausioju architektu.

Pasak tuometinio Jonavos miškų ūkio direktoriaus J. Danusevičiaus, būdamas darbštus, pareigingas, teisingas, draugiškas, visuomeniškas, linkęs bendrauti su žmonėmis, Romas greitai pelnė pasitikėjimą ir pagarbą kolektyve – netrukus buvo paskirtas miško ruošos punkto viršininku, galėjo padaryti miškininko gamybininko karjerą respublikos mastu.

Bet prigimtinis polinkis gamtotyrai jį nuvedė kitu keliu. Jonavos miškų ūkyje buvo skatinamos pažangios miškininkystės idėjos, todėl Romas ėmėsi mokslinių tyrimų. Nuo 1966 m. mokslinę veiklą susiejo su LMA Botanikos institutu; 1966–1968 m. mokėsi aspirantūroje; 1969 m. apgynė disertaciją „Svarbesniųjų ežeringo kraštovaizdžio komponentų dinamikos ir ekologinio optimumo tyrimai“. 1970 m. jam suteiktas biologijos mokslų kandidato laipsnis, 1993 m. nostifiktuotas gamtos mokslų daktaru.

Pasukęs mokslininko keliu, dr. R. Pakalnis net 43 aktyvios veiklos metus skyrė darbui Botanikos institute, gamtosaugai: 1970–1974 m. dirbo jaunesniuoju moksliniu bendradarbiu, 1974–1981 m. Kraštovaizdžio ekologijos laboratorijos vyr. moksliniu bendradarbiu, nuo 1981 m. – šios laboratorijos vadovu. 1984–1989 m. išrinktas Botanikos instituto direktoriaus pavaduotoju mokslo reikalams, 1989–2002 m. dirbo šio instituto direktoriumi.

Kartu su disertacijos vadovu prof. K. Ēringiu sukūrė originalią kraštovaizdžio ekologijos teoriją, kurią vėliau efektyviai pritaikė praktiniuose ekosistemų atkūrimo darbuose. Su bendraautoriais parengė Lietuvos kompleksinę gamtos apsaugos schemą (1984 m.), LR Biologinės įvairovės išsaugojimo strategiją ir veiksmų planą (1998 m.), Lietuvos biologinės įvairovės studijos programą, Lietuvos ekologinio švietimo koncepciją, Valstybinę aplinkos monitoringo programą, valstybinių parkų išvystymo projektą. Aktyvus Lietuvos gamtosaugos (1992 m.) ir švietimo (1993 m.) koncepcijų bendraautoris. 1981–1985 m. rinktas tarptautinės programos „Žmogus ir biosfera“ Lietuvos nacionalinio komiteto sekretoriumi, nuo 1985 m. – šio komiteto pirmininko pavaduotoju. Romas yra 5 kolektyvinių monografijų bendraautoris. Parašė kelis šimtus mokslo publikacijų botanikos, ekologijos, gamtosaugos ir darnios aplinkos bei švietimo reformos klausimais. Skaitė pranešimus tarptautiniuose botanikų ir geografų kongresuose, mokslinėse konferencijose, dalyvavo pasitarimuose, simpoziumuose Vokietijoje, JAV, Čekijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Švedijoje, Latvijoje, Estijoje, Slovėnijoje, Rusijoje.

Atstovavo Lietuvos Respublikai 1995 m. Europos gamtos apsaugos metų organizaciniame komitete ir 1996 m. tarpvyriausybiniame komitete JTO konferencijoje biologinės įvairovės klausimais. Dalyvavo atliekant svarbiausiųjų Lietuvos techninių projektų ekologines ekspertizes (Jūrų perkėla, Naftos verslovės, Ignalinos AE, Kruonio HAE ir kt.). Nuo 1995 m. buvo Botanikos institute leidžiamo mokslinio periodinio žurnalo „Botanica Lithuania“ vyr. redaktoriumi. Pilietine pareiga laikė rūpintis Botanikos instituto aplinkos – Verkių rūmų ir parko tvarkymu. Kas nuveikta ir siektina, išsakė parengtame leidinyje „Verkiiai: praeitis, dabartis, svajonė“ (2003 m.).

Laisvalaikiu R. Pakalnis dėstė kraštovaizdžio ekologijos ir darnios raidos kursą studentams Vilniaus pedagoginiame universitete (nuo 1993 m.) ir Šiaulių universitete (nuo 2002 m.). 2001 m. jam suteiktas profesoriaus vardas. Parengė mokomąjį leidinį „Kraštovaizdžio ekologija“ (R. Pakalnis, Z. Venckus, 2012). Jo kuruojami 8 aspirantai (doktorantai) apgynė mokslinius darbus

Daugelis žmonių pažinojo Romą kaip nenuilstantį visuomenininką. Jis pats sakydavo: iki pietų aš – mokslininkas, po pietų – visuomenininkas. Atgimimo metais R. Pakalnis aktyviai įsijungė į Lietuvos žaliųjų judėjimą, pasisakė prieš naftos paieškas Baltijos jūroje prie Kuršių nerijos (platforma T6), kartu su delegacija vežė į Maskvą ir įteikė Dujų pramonės ministrui 300 tūkst. Lietuvos gyventojų protesto parašų peticiją. Nuo 1989 m. buvo Vilniaus miesto gamtos apsaugos draugijos pirmininku. Išrinktas į Mokslių akademijoje susikūrusią Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio iniciatyvinę grupę, tapo šios iniciatyvinės grupės klubo pirmininku.

Iniciatyvus mokslininkas 1992–1996 m. ėjo Lietuvos švietimo tarybos pirmininko pareigas, nuo 1992 m. rinktas Lietuvos botanikų draugijos prezidentu, nuo 1998 m. buvo vienas iš Gamtos saugos politikos klubo steigėjų ir jo pirmininkas.

Atsakinga ir įtempta veikla gulė ant jo pečių būnant 1999–2008 m. Lietuvos radijo ir televizijos tarybos nariu bei 2003–2008 m. tarybos pirmininku. Šios pareigos pareikalavo iš Romo Pakalnio daug pastangų, nustatant laidų visuomenei turinį, kryptį, laviruojant tarp įvairių politinių srovių.

2012–2018 m. jis buvo rinktas Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos pirmininku, kraštietės gamtininkės Eugenijos Šimkūnaitės labdaros ir paramos fondo prezidentu, nuo 2011 m. – sambūrio „Patirtis“ pirmininku.

Paskutinis jo produktyvus darbo laikotarpis susijęs su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba: 2012–2020 m. čia dirbo įvairiose pareigose – direktoriaus pavaduotoju, vyriausiuoju specialistu, patarėju, gamtos sauginio „Natura 2000“ projekto mentoriumi. Savo patirtį perteikė jauniems kolegoms, formuojant saugomų teritorijų tinklą Lietuvoje. Tik baigiantis šių metų žiemai atsisakė gamtos saugininko pareigų...

Kolegoms ir visuomenei nepamiršamos Romo pasakytos emocingos prakalbos: „Esu atsakingas“ (Sąjūdžio įsisteigimo 25-mečio iškilmės LR Seime, 2013 06 03), „Baltijos kelio“ 25-mečio iškilmėse (2014 08 23), „Lietuva yra čia“ (tautinės trispalvės šimtmečio iškilmėse S. Daukanto aikštėje, 2018 04 25) ar „Lietuva buvo, yra ir bus“ („Sąjūdžio“ 30-mečio iškilmėse Seime, 2018 06 04).

Dr. Romo Pakalnio nuopelnai mokslui, gamtos saugai ir valstybei įvertinti Valdo Adamkaus premija (1996 m.), Lietuvos Nepriklausomybės medaliu (2000 m.), LDK Gedimino ordino Karininko kryžiumi (2002), Aplinkos ministerijos Garbės ženklu (2017 m.), kitais apdovanojimais.

Asmeniniame gyvenime jam teko išgyventi sunkių akimirų: 1993 m. Baltijos jūra pasiglemžė nepilnametį sūnų Gediminą, 2003 m. sunki liga palaužė žmoną, po metų tragiškai išėjo Anapilin menininkas sūnus Vytautas. Išverti padėjo darbas, užsiėmimas įvairia veikla, bendravimas su bendraminčiais. Net ir pats sunkiai sirgdamas, jis tyrinėjo mokslinėje monografijoje aprašytą Aukštumalos aukštapelkę, dalyvavo ją atkuriant.

Prisimename Romą kaip veiklų, puikų, nuoširdų kolegą, mokantį su kiekvienu žmogumi taktiškai bendrauti, turintį subtilių humoro jausmą, tvirtai suformuotą nuomonę.

Saulėtą rugsėjo 21 d. atsiveikinti atėję miškininkai, bendradarbiai, artimieji palydėjo dr. Romą Pakalnį į Vilniaus Sudervės kapines, kur amžinojo poilsio Jis atgulė šeimos kape, greta žmonos ir sūnų.

Visą gyvenimą rūpinęsis ekologinėmis ir kultūros paveldo problemomis, aktyviai dalyvavęs visuomeniniame gyvenime, Romas Pakalnis iki paskutiniųjų gyvenimo dienų liko ištikimas Sąjūdžio idėjoms, nenustojo tikėjęs mūsų valstybės ateitimi. Tad ir prie kapo, kaip garbingam valstybės vyrui, palydintieji sugiedojo Tautos giesmę.

Nuoširdi užuojauta sūnui Mindaugui, anūkams, kitiems Velionio artimiesiems.

LŽŪA 1963 m. miškininkų laidos vardu – Algirdas RUTKAUSKAS

Netekome Suvalkijos miškų sūnaus, girininko Antano Dailidos

Rugsėjo 8 d. netekome VI Valstybinių miškų urėdijos Kazlų Rūdos regioninio padalinio Vilkaviškio girininkijos girininko Antano Dailidos. Sūduvos krašto miškams Antanas pašventė 28 darbo metus. 1992 m. pradėjęs dirbti Marijampolės miškų urėdijoje eiguiliu, neakivaizdiniu būdu baigė LŽŪU miškininkystės studijas, keletą metų dirbo girininko pavaduotoju, paskutinius 11 metų – Vilkaviškio girininkijos girininku.

Antanas gimė 1961 m. Vilkaviškio r., Kumelbalių kaime. Tėvai Vaclovas ir Genutė Dailidos įskiepijo sūnui ne tik meilę savo kraštui, bet ir neparastą darbštumą, pareigos jausmą, užsispyrimą siekti užsibrėžtų tikslų, žingeidumą, nenumaldomą domėjimąsi viskuo, kas nauja, inovatyvu bei pažangu. Todėl Antanas lengvai perprato naujas miškininkystės informacines technologijas, apskaitos programas, pokyčius įmonėje po valstybinių miškų reformos. Vykdamas valstybinių miškų urėdijų centralizavimą, turėjo galimybę pasirinkti kitas pareigas: tiek naujai susikūrusioje įmonėje, tiek, pasiėmęs dideles išeitines išmokas, pereiti dirbti į kitas ūkio šakas. Bet jis liko ištikimas miškininko profesijai ir girininko pareigoms. Šioje veikloje matė prasmę, darbų tęstinumą ir ilgaamžiškumą.

Netekome draugiško, nuoširdaus, nuostabų humoro jausmą turėjusio kolegos, kuris laisvalaikiu mielai dalinosi savo kelionių išpuščiais, gyvenimiška patirtimi ir išmintimi, sugebėjo nuoširdžiai džiaugtis pavasarį atbundančia gamta, grįžtančiais paukščiais, bičių suneštu medumi, auksu nusidažiusiais klevų lapais, sniege paliktais žvėrių pėdsakais...

Nuoširdi užuojauta velionio mamai Genutei, žmonai Ilonai, dukroms Tomai, Simonai, brolio šeimai, kitiems artimiesiems ir draugams.

VĮ Valstybinių miškų urėdijos
Kazlų Rūdos regioninio padalinio miškininkai

ŽODIS SKAITYTOJUI

Sakykit, ką norit, bet kažkas mumis rūpinasi. Ne, ne! Gink Dieve! Ne valdzia!

Spręskite patys. Beveik kiekvienais metais, atvargus šaltą arba karštą, šlapį arba sausą, bet visada blogą lietuvišką vasarą ir žvelgiant į tėviškę padangę užtraukiančius depresyvius rudens debesis, kažkas mums atsiunčia šviesos spindulį, vilties pasiuntinį – baravyką.

Pamenu sunkią, befeisbukę vaikystę. Laimei visiškai užtek-davo pilno bulvino krepšio.

Išgyvenus pandeminę vasarą, kažkas pasirūpino, kad šito gero būtų pilnos krossoverių ir džipų bagažinės ar net kuklesnių transporto priemonių priekabos. Jau matau surūgusius Jūsų veidus: užkliuvo už varčios ir vėl iš pradžios. Ir šitas apie grybus. Neskubėkit teisti.

Grybajūtės – tikros aukso kasyklos norintiems pažinti Marijos žemę. Baravykas ne tik grybas. Baravykas ir reiškinys. Socialiniai tinklai alpo nuo tikrinių gausos (grybų buhalterija iš triženklės zonos perkopė į keturženklę). Žiniasklaida mėgavosi pigiomis pseudosensacijomis (daugiagalviai, daugiakočiai grybai mutantai, pakelėse ir turguose plėšikaujantys gobšūs grybų pardavėjai, Lenkijos miškuose vargšus grybautojus puolantys briedžiai). Valdžia trynė rankas (tauta turi ką veikti!).

Informacijos tuštybių mugėje, lyg viduramžiais, iš lūpų į lūpas, šmėstelėjo žinia: kažkas galų gale Lietuvoje suskaičiavo vilkus. Kaip buvo iš tikrųjų, „Mūsų girių“ skaitytojai gali sužinoti iš pirmų lūpų. Malonaus skaitymo.

Eugenijus TIJUŠAS

P. S. Ne to kirmalą, katrų tu suvolgysi, ale to, katra tau suvolgysi (iš mano a. a. bobutės išminties lobyno, dorojant baravykus). Vi-liuosi vertimo iš skapiškėnų tarmės neprireiks.

Per pastaruosius 20 metų vilkų monitoringo metodai keitėsi kelis kartus. GTC inicijuota apskaitų pagal pėdsakus sniege metodika tapo netinkama besniegėmis žiemomis. Vietoj to pasiūlėme piliečių mokslo metodą, kurio esmė – savanoriška vilkų stebėjimų registracija, trunkanti visus metus. 2015–2018 m. šiuo būdu nustatyta, kad vilkų gausumas, pasiskirstymas ir grupės dydis žymiai padidėjo. Rezultatai paskelbti *Wildlife Research* (<https://www.publish.csiro.au/WR/WR19180>). Tai CSIRO (Australijos nacionalinės mokslo agentūros) leidžiamas tarptautinis mokslo žurnalas, skirtas laukinių gyvūnų ekologijos, apsaugos ir populiacijų valdymo tyrimų rezultatų viešinimui. Šio straipsnio, faktais pagrindžiančio vilkų populiacijos būklę, nebūtų be daugiau kaip 200 medžiotojų, ūkininkų ir miškininkų pasitikėjimo ir investuoto laiko. Esame visiems jiems dėkingi.

BRONISLOVO DOMIŽOS nuotrauka

Pagal Buveinių direktivos 17 str. šalių teikiamose ataskaitose apie buveinių ir rūšių būklę Lietuva nurodė, kad 2013–2018 m. šalyje buvo 136–200 (!) vilkų, t. y. jų dvigubai sumažėjo, lyginant su 2007–2012 metais. Į tai atkreipė dėmesį FACE (Europos medžioklės ir apsaugos federacija). Taigi, daugiau kaip 30 000 narių turinčios organizacijos ir mokslininkų nuomonę nusveria labai jau negausių NVO narių nuomonė. Tačiau realybė buvo kitokia.

Lietuvos medžiotojų ir žvejų draugijos, Niu Hempširo universiteto bei Gamtos tyrimų centro 2015–2018 m. vykdyto projekto metu nustatėme:

1. Lietuvoje 2015 m. buvo ne mažiau kaip 400, o 2018 m. – 600 vilkų;
2. Šalyje priskaičiuota ne mažiau kaip 100 vilkų grupių;
3. Pavienių registruotų vilkų dalis sumažėjo nuo 56 proc. 2015 m. iki 40 proc. 2018 metais;
4. Vidutinis grupės dydis buvo 3,6 individo;
5. Įrodyta, kad iš savanorių teikiamos informacijos galima įvertinti vilkų paplitimą, grupių skaičių ir jų dydį.

Paplitimas

Ankstesnių metų vilkų paplitimo duomenys buvo apibendrinti girininkijų, todėl ir naujesnius stebėjimus pateikiame tuo pačiu formatu (1 lentelė). Pažymėtina, kad didėjantis paplitimas nustatytas esant mažam

1 lentelė. Girininkijų, kuriose stebėti vilkai, dalis 2003–2018 m. (proc.)

Metai	2003	2004	2006	2007	2008	2010	2011	2012	2013	2015–2018
Dalis (proc.)	18	14	19	21,7	20,6	27,1	37,3	30,3	38	46,6

Vilkų skaičius Lietuvoje yra didesnis

VYTAUTO KNYVOS nuotrauka

LINAS BALČIAUSKAS, LAIMA BALČIAUSKIENĖ, JOHN A. LITVAITIS, EUGENIJUS TIJUŠAS

respondentų aktyvumui didelėje Lietuvos dalyje. Nepaisant visų bandymų aktyvinti stebėtojus, 26 savivaldybių teritorijos reprezentuotos nepakankamai (1 pav.). Kaip parodė pėdsakų apskaita 2018–2019 m. žiemą, vilkų santykinis gausumas tuose rajonuose buvo didelis.

Gausumas

Nustatant vilkų gausumą, visi pasikartojantys stebėjimai 10×10 km gardelės langelyje buvo atmesti, paliekant tik didžiausią. Tuo būdu suskaičiuoti 536 vilkai. Įvertinus stebėjimais neapimtą teritorijos dalį ir vilkų skaičiaus koreliaciją su pėdsakų indeksu 2018 m., galima teigti, kad 2018 m. populiacijos dydis buvo ne mažiau 600 individų. Pateiktas vilkų skaičiaus ir grupių skaičiaus įvertis yra konservatyvus, nes daliai teritorijos duomenys buvo interpoluoti.

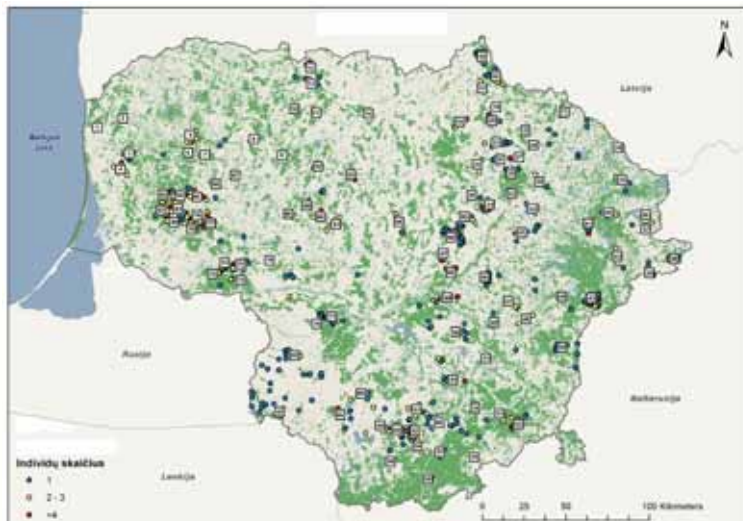
Grupių skaičius

Lietuvoje 2006 metais gyveno 15–20 vilkų grupių (<http://www.annzool.net/PDF/anzf45/anzf45-329.pdf>). Jų skaičius 2007–2008 m. buvo 20–25, o 2013 m. išaugo iki 40–45. Minėtu laikotarpiu registruota ne mažiau 100 vilkų grupių (1 pav.).

Grupės dydis

2006–2018 m. pavieniai vilkai sudarė 43,9 proc. visų stebėjimų, 2 individai buvo stebėti 31,7 proc. atvejų, o 3 ir daugiau individų – 24,4 proc. Šešios ir daugiau vilkų grupės stebėtos retai, 2,7 proc. atvejų, 12 vilkų registruoti 4 kartus. Savanoriai stebėtojai atsiuntė ir vaizdo įrašą, kuriame matoma 11 vilkų grupė (nurodyta, kad iš buvusių 12-os vienas sumedžiotas). 2015–2018 m. pavienių vilkų dalis stebėjimuose

1 pav. Kairėje – vilkų stebėjimai, spalva išskirti rajonai, iš kurių duomenų negauta, nors apskaita sniege parodė, kad vilkų yra. Dešinėje – vilkų grupių Lietuvoje skaičius ir registravimo vieta.

sumažėjo nuo 56,4 proc. iki 40,4 proc., 4 vilkų grupių stebėjimams dažnėjant, nuo 4,5 proc. 2015 m. iki 17 proc. 2018 m. (2 pav.).

2 pav. Pavienių vilkų skaičiaus mažėjimas 2015–2018 m.

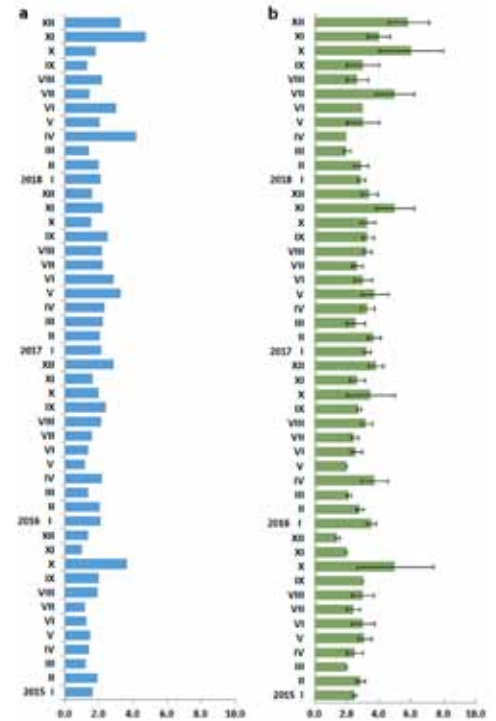

Nuo 2006 m. iki 2018 m. vidutinis vilkų skaičius vieno stebėjimo metu buvo daugiau kaip du. 2015–2018 m. žiemą vidutinis grupės dydis buvo $3,17 \pm 0,08$ individo; 2017 m. ($3,39 \pm 0,14$) ir 2018 m. ($3,58 \pm 0,28$ individo) padidėjimas yra patikimas. Mažiausios vilkų grupės stebėtos sausio–birželio mėn. Keturių ir daugiau individų grupės dažniausiai buvo stebimos spalio–gruodžio mėn. (3 pav.).

Taip surinktų stambių plėšrūnų stebėjimo duomenų apibendrinimas yra kiek problematiškas. Tai liko neįvertinta dabartinėje Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos kuruojamoje „Pranešimų apie vilkų, lūšių ir rudųjų lokių buvimą Lietuvoje registravimo anketoje“ (<https://vstt.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/biologines-ivairoves-apsauga/zveriu-apskaita>) – nerenkami duomenys apie vadinamuosius „tuščius stebėjimus“. Galima būtų siūlyti ir daugiau metodo patobulinimų, kuriuos naudojo kitų šalių mokslininkai.

Galima prognozuoti, kad stebėjimų duomenis teikiančių subjektų nuomonės ignoravimas atsilieps informacijos kiekybei ir kokybei. Medžiotojai, ūkininkai ir miškininkai liko neišgirsti, svarstant Vilko apsaugos planą. Jų nuomonė apie pateisinamą populiacijos dydį, kvotų sudarymo principus – neįvertinta. Toks medžiotojų neįvertinantis dialogas, kaip rašo Sjölander-Lindqvist ir kt. 2015, Olson ir kt. 2015, Salo ir kt. 2017, Arbieu ir kt. 2019, sąlygoja savitarpio supratimo ir pasitikėjimo praradimą, daro netinkamą įtaką rūšies apsaugai.

3 pav. A – vidutinio vienos registracijos metu stebėtų vilkų skaičiaus, B – grupės dydžio (be pavienių gyvūnų) dinamika.

Viskas dirbantiems ir besilaisintiems miške – Viskas vienoje vietoje

- ▶ IŠKLAUSYSIME
- ▶ PAKONSULTUOSIME
- ▶ PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- ▶ OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ

UAB „MMC Forest“
 Nausodžio k.,
 Vėžaičių sen.,
 96215 Klaipėdos r.
 Tel. 8 673 51506
 El. paštas info@mmc.lt
 www.miskui.lt

KARTU

Kilusi iš miško mašinų verslininko Einari Vidgrén svajonės sukurti geriausią miško mašiną pasaulyje, šįmet „Ponsse“ švenčia savo 50-metį. Šie penki dešimtmečiai padarė didelę įtaką mechanizuotos miškininkystės plėtrai visame pasaulyje. Mes tęsime darbą ir toliau su tikra „Ponsse“ dvasia ir sukauptomis žiniomis, siekdami dar produktyvesnių ir ekologiškesnių miškininkystės sprendimų. Kas yra svarbiausia, mes nebūtume to galėję pasiekti vieni - darbas visada buvo baigtas kartu su jumis. Ačiū Jums!

PONSSSE

A logger's best friend

www.ponsse.com

KEISK SENĄ Į NAUJĄ

550 XP[®] MARK II; 555; 565; 572 XP GRANDININĮ PJŪKLĄ

GERIAUSIAI DARBO DIENAI

#wearetheverybestworkday

IŠKEISKITE SAVO SENĄ GRANDININĮ PJŪKLĄ

Į NUOLAIDĄ IKI 250 EUR

HUSQVARNA 550 XP[®] /XP[®] G MARK II; 555;
565; 572 XP/XP[®] G GRANDINIAMS PJŪKLAMS

Husqvarna
IR TU PASIRUOŠĖS